លោកនីតិ

សំរាប់ថ្នាក់

មធ្យមដ្ឋានទី ១

...មដ្ឋានទី ២

...ត្តមដ្ឋាន

ចងក្រងដោយ

គ្រូមួយក្រុម

- មេរៀន
- សំនួរ
- បរិយាយ

...គារ

សេង.ងួន.ហ៊ួ

ROYAUME DU CAMBODGE
REGIE DU DEPOT LEGAL

B-15
D-34
N. 637

161

លោកនីតិ

ដោយ

ក្រឹម្វយ ក្រាម

សំរាប់ថ្នាក់

មធ្យមដ្ឋាន - ឧត្តមដ្ឋាន

ការផ្សាយរបស់

បណ្ណាគារ

លេខ ៦៣ វិថីព្រះបាទបិត្តុរាជា ភ្នំពេញ

រក្សាសិទ្ធិ

ព.ស. ២៥០៣ គ.ស. ១៩៦០

បណ្ណាល័យជាតិ

យោបល់ដើម

ដោយយល់ថា «លោកនីតិ» ជាវិជ្ជាពិសេសមួយសំរាប់ណែនាំអ្នកសិក្សា ឲ្យយល់ច្បាស់ពីកិច្ចការរាជការគ្រប់គ្រងប្រទេស និងការកិច្ចរបស់អ្នករាជការ និងរបស់ប្រជារាស្ត្រខ្មែរ, យើងទាំងអស់គ្នាដែលធ្លាប់បានបំពេញមុខងារជាគ្រូបង្រៀននៅក្នុងសាលាបឋមសិក្សា គឺធ្លាប់បង្ហាត់បង្រៀនសិស្សនូវមុខវិជ្ជានេះជារឿយ ៗ មកហើយ ក៏នាំគ្នាប្រមែប្រមូលឯកសារផ្សំគំនិតគ្នា រៀបរៀងបានជាកូនសៀវភៅនេះឡើង ។

ពិតមែនហើយ តែក្នុងនេះ នៅមិនទាន់មានក្បួនខ្នាតជ្រាលជ្រៅប៉ុន្មាន ឲ្យពេញជាក្បួនខ្នាតលោកនីតិ ក៏ពិតមែន, ព្រោះយើងខ្ញុំសរសេរតម្រូវទៅតាមសមត្ថភាពនៃសិស្ស នៅបឋមសិក្សា ហើយដែលមានពេលតិចតួចស្តួចស្តើងសំរាប់សិក្សាវិជ្ជានេះ, តែយើងខ្ញុំនៅមានសង្ឃឹមជានិច្ចថា កូនសៀវ-ភៅនេះ ពិតជានឹងបានជួយសំរាលទុក្ខខ្វះក្នុងការខ្វះខាតសំភារៈ

សិក្សា នឹងជួយបំភ្លឺផ្លូវខ្លះដល់អ្នករៀនសូត្រជាពុំខាន ។ ហេតុនេះនឹងចាត់ទុកកូនសៀវភៅនេះជាជំនួយស្មារតីមួយក៏បាន ឬជាមិត្តជិតស្និទ្ធមួយដែលអាចជួយផ្តល់យោបល់ដល់អ្នកត្រូវការ រាល់ៗ ពេលក៏បាន ។

អាស្រ័យយោបល់ដូចបានពោលបញ្ជាក់ខាងលើនេះហើយ ទើបយើងខ្ញុំស្រុះស្រួលគ្នាបញ្ជានសំណៅសៀវភៅនេះ ឲ្យឡើងកាន់អក្សរពុម្ព ដើម្បីឲ្យបានហិតប្រយោជន៍ទូទៅ ។

ភ្នំពេញ ថ្ងៃទី ១៥ មេសា ១៩៦០

អ្នកនិពន្ធ

អំពីភូមិ និងឃុំ

កន្លែងដែលមានប្រជុំផ្ទះរបស់អ្នកស្រុកច្រើនគ្នា គេហៅភូមិ ។ ភូមិនេះមានទំហំមិនស្មើគ្នាទេ អាស្រ័យលើការចូលចិត្តរបស់អ្នករស់នៅក្នុងទីនោះ គឺភូមិខ្លះក៏មានផ្ទះសម្បែង និងមនុស្សរស់នៅច្រើន ឯខ្លះទៀតមានផ្ទះតូច ៗ មនុស្សក៏តិចៗ ការគ្រប់គ្រងរបស់ភូមិនីមួយ ៗ ត្រូវមានមេភូមិម្នាក់ទទួលភារៈទាក់ទងកិច្ចការជាមួយរាជការ ។

ភូមិទាំងនោះទោះតិចច្រើនរួមគ្នាជាមួយចំណោមធំឡើងទៀត គេហៅថាឃុំ ។ មានមេឃុំម្នាក់ជាដំណាងរាជការ សំ-រាប់ប្រាស្រ័យកិច្ចការផ្ទាល់ជាមួយបណ្ដាស្រុក ។ ភ្នាក់ងារឃុំទទួលការតាក់តាំងដោយជ្រើសរើសក្នុងបណ្ដាមនុស្សចំណុះឃុំនីមួយ ៗ ហើយមានប្រធានម្នាក់ងារជាមេឃុំ ។ ក្រៅពីនេះមានសមាជិកច្រើននាក់ទៀត សំរាប់ជាជំនួយការងាររាជការឃុំ គឺមានស្មៀន ១ នាក់ ឬ ២ នាក់ , ជំទប់ ៣ ឬ ៤ នាក់ និងមេភូមិជាច្រើនរូបទៀត ។

មន្ត្រីឃុំមានមុខងារជាដំណាងក្រសួងកិច្ចការគ្រប់ក្រុមនឹង មានភារៈថែរក្សាសេចក្តីសុខក្នុងឃុំ នឹងចាត់វិធានការបង្កើនផលិតផលក្នុងស្រុក ឬ រក្សានូវសម្បត្តិសាធារណៈផ្សេងៗមានព្រៃឈើ, ផ្លូវថ្នល់, ស្ពាន, ព្រែកជាដើម ៗ មុខងារជាពិសេសរបស់មន្ត្រីឃុំមួយផ្នែកទៀត គឺខាងការចារប្រាក់ពន្ធដារពីមណ្ឌលស្រុកចំណុះឃុំ យកទៅបញ្ចូលក្នុងឃ្លាំងកិច្ចការផែនដី ៗ ក្រៅពីនេះមេឃុំមាននាទីជាមន្ត្រីអត្រានុកូលដ្ឋាន គឺជាអ្នកកាន់បញ្ជីចំនួនមនុស្សកើត-ស្លាប់ ឲ្យដឹងចំនួនពិតប្រាកដ ឬ បញ្ជីជាតិកំណើត, អាពាហ៍ពិពាហ៍ នឹងមរណភាព ៗ

អាស្រ័យដោយប្រទេសយើងនិយមលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យពិតប្រាកដ គឺតាំងពីសង្គមរាស្ត្រនិយម ដែលមានសម្តេចព្រះឧបយុរាជ ជាប្រធាន បានឡើងកាន់អំណាច ការជ្រើសរើសមេឃុំ ត្រូវធ្វើដោយវិធីបោះឆ្នោតសម្ងាត់ ដើម្បីយកការតែងតាំងតាមមតិភាគច្រើនរបស់បណ្តាស្រុកក្នុងឃុំ ៗ

សំណួរ

ដូចម្ដេចហៅថាភូមិ ? ភូមិប្រជុំគ្នាកើតបានជាអ្វី? មន្ត្រីឃុំមាននរណាខ្លះ? មន្ត្រីឃុំមានមុខងារធ្វើអ្វីខ្លះ ? អ្វីហៅថាសម្បត្តិសាធារណៈ ? មានអ្វីខ្លះ? ការរើសមេឃុំត្រូវធ្វើដូចម្ដេច ? ការជ្រើសរើសបែបនេះមានតាំងពីពេលណាមក ?

អំពីស្រុក

ឃុំជាច្រើន មិនកំណត់ រួមគ្នាកើតបានជាស្រុក ហើយមានមន្ត្រីរដ្ឋបាលមួយរូបជាអ្នកកាន់កាប់ការរាជការនៅទីនោះ ដែលគេសន្មតងារថា «ចៅហ្វាយស្រុក» ។ ចៅហ្វាយស្រុកនិមួយៗត្រូវមានស្មៀន, យុក្របាត់ និង បាល័ដ្ឋជួយធ្វើការរៀងរាល់ថ្ងៃផង ។

កិច្ចការអចិន្ត្រៃយរបស់ចៅហ្វាយស្រុកមានដូចតទៅ៖

— ធ្វើសេចក្ដីចំរើនដល់ស្រុក ដោយសង់ផ្លូវគមនាគមន៍មានថ្នល់ និង ស្ពានជាដើម ។ ក្រៅពីនេះត្រូវចេះណែនាំអ្នកស្រុកឲ្យសង់សាលារៀន, សាងទំនប់ទឹកសំរាប់ធ្វើស្រែ ឬ ជីកព្រែកបញ្ចូលល្បប់ទៅក្នុងចំការច្បារដំណាំ ។

— ពន្យល់ ឬ ណែនាំបណ្ដារាស្ត្រឲ្យស្គាល់វឌ្ឍនធម៌អារ្យធម៌គ្រប់យ៉ាង ហើយនឹងករណីយកិច្ចជាពលរដ្ឋល្អប្រសើរផង ។

— រក្សាសេចក្ដីសុខដល់ប្រជារាស្ត្រ ខាងផ្នែកសុខភាពក្ដី ខាងផ្នែកសន្តិសុខក្ដី ។

– ថែរក្សាទ្រព្យសម្បត្តិជាតិ ដូចជាថ្នល់, ស្ពាន, សាលា, ព្រែក, ស្ទឹង, ព្រៃឈើ ជាដើម និង ដឹកនាំអ្នកស្រុកឲ្យចេះជួយការពារទ្រព្យធនធានទាំងនេះផង ។

– កាន់បញ្ជីប្រជារាស្ត្រ ដែលស្ថិតនៅក្នុងស្រុករបស់ខ្លួន ដើម្បីឲ្យដឹងជាក់ប្រាកដពីចំនួនមនុស្សស្រី-ប្រុស, ក្មេង-ចាស់ ក្នុងមួយឆ្នាំកើតប៉ុន្មាន, ស្លាប់ប៉ុន្មាន ?

– ប្រមូលប្រាក់ពន្ធដារដែលទារបានពីបណ្ដាជនចំណុះស្រុក យកទៅដាក់ឃ្លាំងជាតិឲ្យបានទាន់ពេលវេលា ។

– ជួយដឹកនាំអ្នកស្រុកឲ្យស្គាល់ និងឲ្យស្រឡាញ់របៀបគ្រប់គ្រងរបស់រាជការខាងផ្នែកនយោបាយក្នុងប្រទេសក្ដី ក្រៅប្រទេសក្ដី ។

កិច្ចការជាការកិច្ចរបស់ចៅហ្វាយស្រុកដែលបានរាប់រៀបមកទាំងប៉ុន្មានខាងលើនេះ សុទ្ធសឹងតែទាក់ទងជាមួយនឹងសាលាឃុំជាដំបូង ហើយត្រូវបញ្ជូនបន្តទៅសាលាខេត្តទៀត ។

សំនួរ

ដូចម្ដេចដែលហៅថាស្រុក ? ស្រុកនិមួយ ៗ មានកំរិតចំនួនឃុំស្មើគ្នា ឬទេ ? អ្នកណាជាអ្នកកាន់កាប់ការរាជការក្នុងស្រុក ? នរណាខ្លះជាអ្នកជួយធ្វើការចៅហ្វាយស្រុក ? មុខងាររបស់ចៅហ្វាយស្រុកធ្វើអ្វីខ្លះ ? សាលាស្រុកធ្វើការទាក់ទងនឹងទីណាខ្លះ ?

អំពីខេត្ត

ស្រុកតិចច្រើនមិនកំណត់ ប្រជុំគ្នាកើតបានជាខេត្ត ៗ ខេត្តនីមួយ ៗ មានមន្ត្រីថ្នាក់ខ្ពស់ម្នាក់ ហៅថាចៅហ្វាយខេត្ត ជាអ្នកត្រួតត្រាកិច្ចការគ្រប់ចំពូក ជាមួយនឹងសហការី កូឈួយខេត្ត, ចៅហ្វាយស្រុក, បាល័ដ្ឋខេត្ត និងភ្នាក់ងារផ្សេង ៗ ទៀត ដែលធ្វើការក្រោមបង្គាប់ផ្ទាល់ នឹងមាននាយក្រុមរាជការជាតិដទៃ ៗ ទៀត ៗ ក្រុមរាជការទាំងនោះមាន ៖ ក្រុមសាធារណការ, សិក្សាធិការ, សុខាភិបាល, សុរិយោដី, កសិកម្ម, យុត្តិធម៌, នគរបាល, ការពារប្រទេស, ហិរញ្ញវត្ថុ, ឃោសនាការ, គង្គា, រុក្ខា, ប្រមាញ់នឹងនេសាទ, ចលនាយុ-ជនរាជសង្គមនិយមខ្មែរ ជាដើម ៗ

នៅក្នុងខេត្តខ្លះ ដែលពុំសូវមានសកម្មភាពប៉ុន្មាន មានក្រុមរាជការជាច្រើនផ្នែក ដែលធ្វើកិច្ចការនៅក្នុងសាលាខេត្តដែរ ៗ

ខេត្តទាំងឡាយសុទ្ធតែមានឈ្មោះផ្សេង ៗ ពីគ្នា ហើយមានព្រំប្រទល់ជាលក្ខណ៍ត្រឹមត្រូវ ដើម្បីងាយក្នុងការគ្រប់គ្រងមើលខុស-ត្រូវរបស់អ្នករដ្ឋការខេត្តនិមួយ ៗ ។ ឯទំហំផ្ទៃអាណាខេត្តក៏មិនស្មើគ្នាដែរ គឺមានខេត្តខ្លះធំ ខេត្តខ្លះតូច អា-ស្រ័យលើចំនួនមនុស្សបំណុះខេត្ត និង ផលិតផលកើតមានក្នុងខេត្តនោះ ។

នៅប្រទេសកម្ពុជាមាន ១៦ ខេត្ត ដែលមាននាមប្លែក ៗ គ្នា ដូចតទៅ៖ កណ្តាល, កំពង់ចាម, បាត់ដំបង, កំពត, កំពង់ធំ, សៀមរាប, តាកែវ, កំពង់ឆ្នាំង, កំពង់ស្ពឺ, ព្រៃវែង, ស្វាយរៀង, ពោធិសាត់, ក្រចេះ, ស្ទឹងត្រែង, កោះ-កុង និង រតនគិរី ។ ខេត្តទាំង ១៦ ដែលមានរាប់ឈ្មោះខាងលើនេះ សុទ្ធតែមានរដ្ឋការខេត្ត ទទួលបន្ទុកកិច្ចការរដ្ឋការដោយឡែក ៗ ពីគ្នា ។

ការចែកជាខេត្តដូច្នេះ ប្រយោជន៍ឲ្យផលិតផលក្នុងផ្នែកភូមិភាគត្រង់នោះ ៗ បានកើនចំរើនឡើងជាលំដាប់ ។

សំនួរ

ដូចម្ដេចហៅថាខេត្ត ? ខេត្តនិមួយ ៗ មានទំហំប៉ុន ៗ គ្នា ឬទេ ? អ្នកណាជាអ្នកត្រួតត្រាបណ្ដារាស្ត្រជំនួសរាជការផែនដី ? សហការីរបស់ចៅហ្វាយខេត្តមាននរណាខ្លះ ? ទំហំនៃខេត្តនីមួយ ៗ តើគេសំគាល់ដោយសារអ្វី ? រាជ-ការខេត្ត មានមុខងារដូចម្ដេចខ្លះ ? ប្រទេសកម្ពុជាមានខេត្តប៉ុន្មាន ? ចូររាប់ឈ្មោះខេត្តទាំងនោះ ។

បណ្ដាជនចំណុះឃុំ

ឃុំនិមួយ ៗ មានមនុស្សរស់នៅតិចច្រើនតាមឃុំដែលគេចុះបញ្ជីមនុស្សចំណុះឃុំ គឺមានជនជាតិខ្មែរ និងជនជាតិដទៃដែលមករស់នៅក្នុងដែនដីខ្មែរដូចជាចិន យួន ជាដើម ។

ជនទាំងនេះ ម្នាក់ ៗ ត្រូវស្គាល់ករណីយកិច្ចរបស់ខ្លួនហើយបំពេញដោយខានពុំបាន គឺថាមនុស្សម្នាក់ ៗ ត្រូវបង់ពន្ធដារតាមបញ្ញត្តិច្បាប់ ៗ គ្រាណាមានអាសន្នណាមួយ ដូចមានកើតជម្ងឺ ឬ កើតចលាចលដោយមនុស្សទុច្ចរិតបង្កបង្កើតឡើង បណ្ដាជនត្រូវរួមកម្លាំងគ្នាជាមួយមន្ត្រីឃុំ ដើម្បីបង្ក្រាបអាសន្នមហន្តរាយនោះឲ្យស្ងប់ទៅវិញ ។ អ្នកណាជាមនុស្សចំណូលថ្មីត្រូវទៅប្ដឹងមេឃុំឲ្យបានដឹងផង ហើយបើឈប់លែងនៅទីនោះទៅវិញ ក៏ត្រូវទៅប្ដឹងមេឃុំដែរ ដើម្បីឲ្យមេឃុំលុបឈ្មោះចេញពីបញ្ជី ។ បើមានកូនកើត, មានរៀបមង្គលការ ឬ មានមរណភាព ក៏ត្រូវទៅប្ដឹងមេឃុំឲ្យចុះក្នុងបញ្ជីអត្រានុកូលដ្ឋានដែរ ។

នៅពេលស្រុកមានកើតជម្ងឺ ហើយមានភ្នាក់ងារក្រុមសុខាភិបាលចេញទៅចាក់ថ្នាំបង្ការរោគ បណ្ដាជនក្នុងឃុំ ត្រូវនាំគ្នាមកចាក់ថ្នាំ ឬបណ្ដុះអុតជាកាតព្វកិច្ច ។ ក្រៅពីនេះ ជនចំណុះឃុំត្រូវធ្វើពលីកម្មក្នុងកិច្ចការកសាងផ្សេង ៗ ដែលជាប្រយោជន៍សាធារណៈ ដូចជាសាងទំនប់ទឹក, លើកថ្នល់ធ្វើគមនាគមន៍, កសាងសាលារៀន, សង់ស្ពាន ។ ល ។ ប្រសិនជាបានដឹងរឿងអាថ៌កំបាំងអ្វីមួយ ដែលបំរុងកើតចលាចលក្នុងភូមិ ជនទាំងនោះត្រូវម្នីម្នានាំដំណឹងនេះ ទៅប្ដឹងដល់មន្ត្រីឃុំ ដើម្បីកំចាត់អំពើទុច្ចរិតនោះទៅវិញ ។

បើមានកូនចៅ មានអាយុ ៦ ឆ្នាំល្មមឲ្យទៅរៀនសូត្របានហើយ ត្រូវនាំយកឲ្យទៅចូលរៀនឯសាលាដែលស្ថិតក្នុងភូមិ ឬក្នុងឃុំរបស់ខ្លួន ។ កាលណារាជការមានការពិគ្រោះពីបញ្ហានយោបាយ ដូចជាការបោះឆ្នោត ឬធ្វើប្រជាមតិ សួរយោបល់ពីអ្វី បណ្ដារាស្ត្រត្រូវតែបញ្ចេញមតិជូនរាជការ ។

សំនួរ

អ្នកណាខ្លះដែលជាមនុស្សចំណុះឃុំ ? ជនជាតិដទៃពីខ្មែររាប់ថាជាមនុស្សចំណុះឃុំបានឬទេ ? ករណីយកិច្ចរបស់បណ្ដាជនក្នុងឃុំត្រូវធ្វើដូចម្ដេចខ្លះ ? ពេលស្រុកកើតអាសន្ន តើបណ្ដាជនចំណុះឃុំត្រូវកាន់ចិត្តដូចម្ដេច ? ពលរដ្ឋចំណុះឃុំ ត្រូវធ្វើពលីកម្មចំពោះកិច្ចការអ្វី ?

បញ្ជីអត្រានុកូលដ្ឋាន

មេឃុំជាមន្ត្រីកាន់បញ្ជីអត្រានុកូលដ្ឋាន គឺមានបញ្ជីកំណើត, អាពាហ៍ពិពាហ៍ និងមរណភាព ។

កាលណាមានកូនកើតភ្លាម ឪពុកម្តាយ ឬ ជនដែលបានដឹង ត្រូវទៅប្តឹងមេឃុំ ក្នុងរវាងមួយសប្តាហ៍ ឲ្យចុះឈ្មោះកូន និង ថ្ងៃខែដែលកើតរបស់កូននោះក្នុងបញ្ជីអត្រានុកូលដ្ឋាន កំណើត ។ រួចហើយត្រូវសុំចុងសន្លឹកស្រង់សេចក្តីពីបញ្ជីដើម និង ឲ្យមេឃុំបញ្ជាក់ចុះហត្ថលេខា និង បោះត្រាត្រឹមត្រូវសំរាប់ប្រើការ នៅពេលដែលកូននោះត្រូវចុះឈ្មោះចូលរៀន, ពេលប្រឡងផ្សេង ៗ ឬ ក្នុងការសុំលិខិតអនុញ្ញាតផ្សេង ៗ ទៀត ។

កាលណាមានកូនចៅរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍, ឪពុកម្តាយខាងប្រុសត្រូវទៅប្តឹងមន្ត្រីឃុំ ឲ្យចេញប្រកាសផ្សាយដំណឹងក្នុងកំណត់ ៨ ថ្ងៃមុនពេលរៀបការ ។ ប្រកាសនេះត្រូវធ្វើជា

ពីរច្បាប់គឺមួយបិទនៅសាលាឃុំ នឹង មួយច្បាប់ទៀតបិទនៅកន្លែងដែលត្រូវរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ ប្រយោជន៍ក្រែងមានជនណាចាក់ចង់នឹងឈ្មោះសាមីខ្លួនប្រុស-ស្រីចូលមកតវ៉ា ។ បើផុតកំណត់នេះហើយ ការតវ៉ា នឹងទុកជាឥតបានការ ។ លុះរៀបមង្គលការរួច ឪពុកម្ដាយតាំងសង់ខាង នឹង សាមីខ្លួនតាំងពីររូប ត្រូវនាំសាក្សី ២ នាក់ទៀត ទៅសុំឲ្យមេឃុំចុះសំបុត្រអាពាហ៍ពិពាហ៍ក្នុងបញ្ជីអត្រានុកូលដ្ឋាន ។ រួចហើយ សាមីខ្លួនត្រូវសុំសេចក្ដីចម្លងសំរាប់យកមកប្រើការ ។

កាលណាមានមនុស្សស្លាប់ ម្ចាស់សពឬអ្នកដែលបានដឹង ត្រូវទៅប្ដឹងមេឃុំឲ្យចុះមរណភាពក្នុងបញ្ជីអត្រានុកូលដ្ឋានជាដរាប ។ សំបុត្រមរណភាពត្រូវចំឡងទុកប្រើការផ្សេង ៗ ដូចលិខិតមុន ៗ ដែរ ។

ការប្ដឹងសុំចុះបញ្ជីអត្រានុកូលដ្ឋាននេះ ត្រូវធ្វើក្នុងកំរិត ៧ ថ្ងៃក្រោយពីមានហេតុការណ៍នោះ ៗ បើហួសពីកំណត់ពេល

នេះ ត្រូវធ្វើពាក្យប្ដឹងទៅសាលាលហុ ឬ សាលាដំបូង(១) ដើម្បីសុំការវិនិច្ឆ័យពីលោកចាងហ្វាងនៃសាលានោះ ចេញសាល-ក្រមជំនុស ហើយត្រូវយកសាលក្រមនេះ ទៅសុំឲ្យមេឃុំចុះក្នុងបញ្ជីអត្រានុកូលដ្ឋានទៀតទើបបានការ ។ បើចុះរួចហើយសាមីជនកុំភ្លេចសុំចំឡងចុងសន្លឹក ដោយមានបញ្ជាក់ត្រឹមត្រូវសំរាប់ទុកប្រើការតទៅ ដូចមានពោលមកខាងលើស្រាប់ ។ បើសុំសាលក្រមជំនួសដូច្នេះ ម្ចាស់ខ្លួនត្រូវបង់ពិន័យ ប្រាក់ជាបទលហុ ដោយខ្លួនធ្វេសប្រហែសមិនទៅប្ដឹងកជការមុខក្រសួងឲ្យទាន់ពេលវេលា ។ បញ្ជីអត្រានុកូលដ្ឋានត្រូវមានជាពីរច្បាប់ គឺមួយច្បាប់ដំកល់នៅសាលាស្រុក ដែលជាអ្នកគ្រប់គ្រងលើឃុំទាំងអស់ និងមួយច្បាប់ទៀតដំកល់នៅសាលាលហុ ឬនៅសាលាដំបូង ។

១– សព្វថ្ងៃ គេបានប្រគល់ភារៈនេះទៅសាលាស្រុក ដោយមានសមុហ-បញ្ជីម្នាក់ នៅកាន់ការនេះ និង ចៅហ្វាយស្រុកស្ដីទីជាចាងហ្វាងសាលាលហុ សំរាប់វិនិច្ឆ័យរឿងអត្រានុកូលដ្ឋាន ។

សំណួរ

ដូចម្ដេចហៅថាអត្រានុកូលដ្ឋាន ? នៅពេលមានកូនកើត, រៀបការកូន នឹងមានមនុស្សស្លាប់ គេត្រូវធ្វើដូចម្ដេច ? នរណាជាមន្ត្រីអត្រានុកូលដ្ឋាន ? បើនរណាធ្វេសប្រហែសក្នុងការនេះ គេត្រូវធ្វើដូចម្ដេច ? បុងសន្លឹកនៃបញ្ជីអត្រានុកូលដ្ឋានមានប្រយោជន៍យ៉ាងណាខ្លះ ?

អំពីក្រុងនិងរាជធានី

ដែលហៅថាក្រុងក្នុងទីនេះ គឺពោលសំដៅទីក្រុងដោយឡែក មិនមែនជាប់ទាក់ទងខាងការគ្រប់គ្រងជាមួយខេត្តណាមួយឡើយ ។

ការងាររាជការក្រុង មិនខុសគ្នាពីការងាររបស់រាជការខេត្តទេ គឺមានមន្ត្រីរដ្ឋបាលថ្នាក់ខ្ពស់មួយរូប ជាអ្នកត្រួតត្រានៅក្នុងដំបន់នោះ ហៅថា «ចៅហ្វាយក្រុង» ។ សហការីរបស់ចៅហ្វាយក្រុង មានកូឈួយ, បាល័ដ្ឋ, ស្មៀន និងនាយក្រុមរាជការផ្សេងៗ ដែលនៅក្នុងបន្ទុកផ្ទាល់របស់សាលាក្រុង ។ ក្រុងណាមានមនុស្សច្រើន និងវិសាលភាពធំទូលាយត្រូវបែកចេញជាសង្កាត់ដោយឡែកៗពីគ្នា និងមានតាំង នាយសង្កាត់មួយរូបៗ ធ្វើជាអ្នកត្រួតត្រាកិច្ចការរាជការក្នុងសង្កាត់ទាំងនោះ ។ នាទីសាលាក្រុង ត្រួតត្រាកិច្ចការបានតែក្នុងមួយមណ្ឌលក្រុងប៉ុណ្ណោះ ពុំមែនដូចសាលាខេត្ត អាចត្រួតត្រា

បានទៅគ្រប់ស្រុក គ្រប់ឃុំ ពេញមួយខេត្តនោះឡើយ ។ ភារៈធំរបស់សាលាក្រុង ប្លែកពីសាលាខេត្ត ត្រង់ដែលរៀបចំតុបតែងលំអទីក្រុងឲ្យបានប្លែក និង ឲ្យបានសមរម្យខាងផ្នែកទេសចរណ៍ផង ។

នៅប្រទេសកម្ពុជាយើងមានក្រុងបី គឺ ៖ ក្រុងភ្នំពេញ, ក្រុងព្រះសីហនុ និង ក្រុងកែប ។ ក្រុងទាំងបីនេះ មានតែក្រុងភ្នំពេញ ដែលជារាជធានី គឺមានព្រះមហាក្សត្រគង់នៅ មួយទៀត ដែលមានវិសាលភាពធំទូលាយ និង មានមនុស្សកុះករច្រើនជាអនេក ហេតុដល់ទៅចែកជា ៧ សង្កាត់ ។ ឯក្រុងព្រះសីហនុ ដែលជាកំពង់ផែសមុទ្រអន្តរជាតិមួយ យ៉ាងសំខាន់នៃប្រទេសកម្ពុជា និង ក្រុងកែប ដែលជារមណីយដ្ឋានខាងទេសចរណ៍ សុទ្ធសឹងជាក្រុងថ្មី ដែលរាជការកំពុងតែចាត់ចែងរៀបចំបង្កើនឲ្យបានធំទូលាយ និង សមរម្យឡើងទៀត ជារៀងរាល់ថ្ងៃ ។

សាធារណរដ្ឋប្រជាមានិតកម្ពុជា
បណ្ណាល័យជាតិ
ទីលេខក្រុង : ....

សំនួរ

ដូចម្តេចហៅថាក្រុង ? តើក្រុងនឹងទីវត្តខុសគ្នាដូចម្តេច ? ភារៈរាជការក្រុងធ្វើអ្វីខ្លះ ? នរណាជាអ្នកកាន់កាប់ការរាជការក្រុង ? មន្ត្រីនោះងារជាអ្វី ? មាននរណាជួយធ្វើការខ្លះ ? ប្រទេសកម្ពុជាមានក្រុងប៉ុន្មាន ? ឈ្មោះក្រុងអ្វីខ្លះ ? ក្រុងណាធំជាងគេ ? ព្រោះអ្វី ? ក្រុងបែបណាដែលហៅថារាជធានី ?

★ ★

អំពីប្រាក់ថវិកា

ដើម្បីរៀបចំឲ្យប្រទេសបានរុងរឿងដោយគោគទ្រព្យទឹង ការកសាងផ្សេង ៗ រាជការបានបង្កើតថវិកាមួយ សំរាប់គ្រោងការប្រាក់ចំណូល–ចំណាយជាចាំបាច់ ក្នុងការគ្រប់គ្រងរដ្ឋ ៗ ថវិកានេះ គឺបណ្ដាជនជាពលរដ្ឋគ្រប់គ្នាជាអ្នកបង់រួបរួល ក្នុងឃ្លាំងជាតិ ដោយការបង់ពន្ធដារសព្វសារពើ ៗ ប្រាក់ថវិកាមានច្រើនបែប គឺប្រាក់ពន្ធនានា ដែលបណ្ដាជនចំណុះឃុំបង់ពន្ធបន្ទាប់បន្សំជាប្រយោជន៍ថវិកាឃុំ ចំពោះឃុំណាដែលធំ ៗ មានមនុស្សនៅច្រើន នឹងមានសកម្មភាពខាងពាណិជកម្ម ៗ ឯឃុំដទៃដែលគ្មានថវិកាឃុំ មេឃុំត្រូវយកប្រាក់ពន្ធដែលទារបានទៅជូនចៅហ្វាយស្រុក ដើម្បីបញ្ជូលទៅក្នុងឃ្លាំង ប្រាក់ប្រចាំខេត្ត ៗ ឯទីក្រុងភ្នំពេញ ក៏មានថវិកាមួយដែរ ហៅថាថវិកាក្រុង ៗ ថវិកានេះគឺប្រាក់ចំណូលគ្រប់ជំពូកដែលបានមកពីបណ្ដាជននៅក្នុងទីក្រុង ៗ បណ្ដាថវិកាទាំងបីផ្នែក គឺថវិកា

ឃុំ ថវិកាខេត្ត នឹងថវិកាក្រុងនេះ បើប្រើក្នុងការចំណាយក្នុងនាទីរៀងខ្លួនរួចហើយ, ហើយនៅមានសល់ទៀត ត្រូវនាំប្រាក់ដែលនៅសល់នោះ បញ្ចូលទៅក្នុងថវិកាធំមួយទៀត ហៅថាថវិកាជាតិ ។

ប្រាក់ចំណាយរបស់រាជការសព្វសារពើក្នុងកិច្ចស្ថាបនាអ្វីមួយ ឬការរៀបចំរបៀបគ្រប់គ្រងគ្រប់ជំពូក សុទ្ធតែអាស្រ័យលើថវិការៀងរាល់ចំណែកទាំងអស់ ។ បើប្រាក់ថវិកាឃុំ, ខេត្ត, ក្រុង មានចំនួនមិនគ្រប់គ្រាន់ ត្រូវយកថវិកាជាតិផ្តល់បំពេញឡើងតាមកម្លាំងធ្វើទៅបាន ។ ប្រាក់ថវិកាជាតិនេះហើយ ដែលមានចំនួនច្រើនលើសលប់ជាងគេ សំរាប់បំពេញតាមគំរោងការដែលរាជការត្រូវចាត់ចែងធ្វើ ។

ដូចនេះ ត្រូវតែពលរដ្ឋម្នាក់ៗ កុំធ្វេសប្រហែសក្នុងការបង់ពន្ធដារសព្វសារពើ ជូនរាជការ ដើម្បីជួយពួតកម្លាំងគ្នាយកទៅកសាងប្រទេសជាតិ ។

សំណួរ

ដើម្បីឲ្យប្រទេសមានភោគទ្រព្យ រោងការត្រូវធ្វើដូចម្ដេច ? ថវិកាមានប៉ុន្មានយ៉ាង ? ចូរនិយាយពីថវិកានិមួយៗ ។ ប្រាក់ថវិកាជាតិបានពីណាមក ? បើគេចាយថវិការៀងរាល់ខែហើយនៅតែខ្វះប្រាក់ទៀត តើគេបានប្រាក់ឯណាមកបំពេញ ? បណ្ដាជននាំគ្នាបង់ពន្ធដារនេះ គេទុកធ្វើការអ្វី ? រោងការអាចសំរេចទៅតាមគំរោងការធំៗ បានដោយសារអ្វី ?

ប្រាក់ពន្ធ និង ប្រាក់អាករ

ប្រាក់ដែលពលរដ្ឋគ្រប់គ្នាបង់ជូនទៅរាជការ គេហៅថា ប្រាក់ពន្ធ និង ប្រាក់អាករ ។

ពន្ធចែកជាពីរយ៉ាងគឺ ៖

១– ពន្ធចំពោះ .– ពន្ធចំពោះ គឺប្រាក់ចំណូលដែលរាជការបានគ្រោងបញ្ជីតាមឈ្មោះរួចជាស្រេច ដូចជាពន្ធដី, ពន្ធប៉ាតង់ ។ល។ ដូចនេះ ពន្ធចំពោះជាពន្ធដែលជនជាប់ឈ្មោះចៀសពុំផុតឡើយ ។ ការរឹងទទឹងដោយឥតហេតុផល ពុំព្រមបង់ពន្ធត្រូវផ្ដន្ទាទោសដល់ទ្រព្យសម្បត្តិ និង រូបកាយនៃអ្នកជាប់ពន្ធ ។

២– ពន្ធឥតចំពោះ .– ពន្ធប្រភេទនេះ រាជការឥតមានបញ្ជីរាយឈ្មោះគ្រោងទុកជាមុនទេ តែជនម្នាក់ៗ ដែលបានប្រព្រឹត្តនូវអំពើអ្វីមួយដែលរាជការតម្រូវយកពន្ធនោះ ដូចជាការទិញវត្ថុប្រើប្រាស់ផ្សេងៗ ការប្រើតែមប្រ៊ិ ផលរបរលក់ដូរមានប្រាក់ចេញចូលគល់ថ្លៃ ជាដើម ។

ដែលហៅថាអាករ គឺជាពន្ធម្យ៉ាងមានសណ្ឋានប្រហែល នឹងពន្ធឥតចំពោះដែរ គឺថាពលករគ្មានបញ្ជីគ្រោងចំនួនប្រាក់ ពន្ធអាករនេះទុកជាមុនទេ ។ ទំនិញសព្វបែបសព្វយ៉ាងដែលលក់ពីម្នាក់ទៅម្នាក់ គេត្រូវហូតអាករលើថ្លៃទំនិញទាំងនោះ ។ ទេះឡាន ឬទេះកាលយន្ត ត្រូវបង់អាករលើប្រាក់ចំណូលជូនពលករដែរ ។ ចំពោះវត្ថុដែលឈ្មួញនាំពីបរទេសចូលមកលក់ក្នុងស្រុក ឬ បញ្ចេញពីស្រុកខ្មែរទៅលក់បរទេស ក៏ត្រូវជាប់ពន្ធអាករនេះដែរ ។

មានពន្ធអាករមួយទៀត គេហៅថា រដ្ឋាករ ដែលគេហូតលើវត្ថុដែលកើតនៅក្នុងស្រុក ដូចជា ស្រា, ថ្នាំជក់, បារី, ឈើគូស ជាដើម ។ ការហូតអាករនេះត្រូវនៅលើក្រុមគយនឹងរដ្ឋាករ ។ អាជីវកម្មជាប្រយោជន៍ពលករ ដែលរដ្ឋឬក្រុងកាន់កាប់ផ្ទាល់ក៏ហៅថា អាករដែរ ដូចជា ការស៊ីផ្សារ ជាដើម ។

ក្រុមពលករខាងពន្ធ ឬខាងគយ នឹងរដ្ឋាករ សុទ្ធតែនៅក្រោមអំណាចក្រសួងហិរញ្ញវត្ថុទាំងអស់ ។

សំនួរ

ដូចម្ដេចហៅថាពន្ធ ? ពន្ធមានប៉ុន្មានយ៉ាង ? ចូរនិយាយពីពន្ធចំពោះ និង ពន្ធឥតចំពោះ ។ ពន្ធម្យ៉ាងទៀតដែលហៅថា អាករ តើមានសណ្ឋានដូចម្ដេច ? គេហូតអាករលើអ្វីខ្លះ ? រដ្ឋាករគេហូតពីលើរបរអ្វីខ្លះ ? ក្រុមរាជការខាងពន្ធទាំងនេះ នៅក្រោមអំណាចក្រសួងណា ?

សិទ្ធិ-សេរីភាព និងករណីយកិច្ច របស់ពលរដ្ឋ

ជនជាតិខ្មែរទាំងឡាយមានសេរីភាព អាចធ្វើអ្វីបានគ្រប់យ៉ាង កុំឲ្យតែប៉ះពាល់សិទ្ធិអ្នកដទៃ ។ អ្វីដែលច្បាប់មិនបង្គាប់ឲ្យធ្វើទេ ជនណាក៏ដោយ ពុំអាចត្រូវនរណាមួយបង្ខិតបង្ខំឲ្យធ្វើតាមបង្គាប់ខ្លួនបានឡើយ ។ បើនឹងចោទចាប់ ឬឃុំឃាំងជនណាមួយបាន លុះតែជននោះបានប្រព្រឹត្តកំហុសដ៏ជាក់ស្តែង ហើយចៅក្រមបានពិនិត្យថាការឃុំឃាំងនេះ ត្រឹមត្រូវតាមច្បាប់ផង ។ ដរាបណាតុលាការមិនទាន់ប្រកាសថា អ្នកត្រូវចោទមានទោសទេ ដរាបនោះ ត្រូវទុកអ្នកត្រូវចោទជាមនុស្សឥតទោស ។ ខេមរជនទាំងឡាយមិនអាចត្រូវនិរទេសចេញពីដែនខ្មែរបានឡើយ ។ ឯសេរីភាពខាងជំនឿ ត្រូវបើកឲ្យមានដោយបរិបូរណ៌ ទោះបើខាងជំនឿសាសនា ក៏ត្រូវបើកតាមចំណង់ដែរ ។ ឯសេរីភាពខាងការនិយាយ, ការសរសេរ, ការ

ព្រោះពុម្ពផ្សាយ, ខេមរជនទាំងឡាយត្រូវមានដោយបរិបូណ៌ កុំឲ្យតែញុំាងឲ្យខូចការស្ងប់រៀបរយរបស់មហាជន ។ ឯការថ្លែងមតិនេះសោត ក៏មិនត្រូវមាននរណាបង្គាប់ឲ្យថាដូចនេះឬដូចនោះបានឡើយ ។ មិនតែប៉ុណ្ណោះខេមរជន មានសិទ្ធិប្រមូលគ្នាជាសមាគមដោយសេរីទៀត, រៀរលែងតែសមាគមនោះធ្វើឲ្យខូចសេរីភាពនានាដែលច្បាប់ធានាអះអាងឲ្យមាន ។ ឯការប្រជុំ ក៏មានសេរីភាពដូចគ្នាដែរ ។ ជនជាតិខ្មែរម្នាក់ៗ អាចទទួលដំណែងរាជការបានដូចៗគ្នា ក្រៅពីសមត្ថភាព និងគុណសម្បត្តិរបស់សាមីខ្លួន គ្មានអ្វីជាឧបសគ្គបានឡើយ ។ ឯការធ្វើពាក្យបណ្ដឹងសុំទៅអ្នកកាន់អំណាចសាធារណៈ ក៏មានសិទ្ធិធ្វើបានដោយសេរីដែរ ដើម្បីញុំាងឲ្យមានការពិចារណាបញ្ហាទាំងឡាយ ដែលជាប្រយោជន៍បុគ្គល ឬដល់មហាជន ។

ខេមរជនត្រូវមានករណីយកិច្ចប្រតិបត្តិច្បាប់ការពាររដ្ឋហើយត្រូវជួយរដ្ឋាភិបាលដោយបង់ពន្ធដារ ដែលមានបញ្ញត្តិទុកក្នុងច្បាប់នឹងត្រូវមានចិត្តស្មោះត្រង់ចំពោះព្រះមហាក្សត្រផង ។

សំណួរ

ជនជាតិខ្មែរ អាចត្រូវបង្ខិតបង្ខំឲ្យធ្វើតាមមតិគេបានទេ ? ដើម្បីនឹងឃុំឃាំងជនណាមួយបាន ទាល់តែមានទោសជាក់ស្តែងម្តេចខ្លះ ? បើតុលាការមិនទាន់ប្រកាសថាមានទោសទេ អ្នកត្រូវចោទត្រូវទុកជាអ្វី ? គេអាចធ្វើពាក្យប្តឹងទៅអ្នកកាន់អំណាចបានដោយករណីយ៉ាងណា ? បណ្តាជនខ្មែរមានករណីយកិច្ចធ្វើអ្វីខ្លះ ?

អំពីច្បាប់ និង អំណាច

ច្បាប់ជាកិច្ចធានាអះអាងឲ្យខេមរជនប្រើសេរីភាព និងសិទ្ធិទាំងពួង ហើយឲ្យមានសិទ្ធិប្តឹងដល់តុលាការជំនុំជំរះផង ៗ ឯការខ្វះខាតធនធានមិនអាចជាឧបសគ្គក្នុងការឲ្យតុលាការជំនុំជំរះនោះបានឡើយ ៗ ច្បាប់ទាំងឡាយនឹងអនុវត្តទៅបានដោយមានកំណត់ពេលដូចតទៅ ៖ នៅភ្នំពេញ កំណត់មួយថ្ងៃគត់ ក្រោយដែលបានចុះផ្សាយក្នុងសៀវភៅរាជកិច្ចហើយ ៗ ចំណែកនៅឯទៀត គឺនៅខេត្តក្រៅ ៗ មានស្រុកនីមួយ ៗ ជាដើម កំណត់ពេលប្រាំថ្ងៃគត់ ក្រោយដែលសៀវភៅរាជកិច្ចនោះបានទៅដល់សាលាស្រុកហើយ ៗ ក្នុងករណីដែលច្បាប់នោះត្រូវចាត់ទុកជាការប្រញាប់ ច្បាប់ត្រូវប្រើតាមបានក្រោយដែលបានយកទៅបិទផ្សាយនៅសាលាក្រុង ឬ សាលាស្រុកហើយ ៗ

អ្នកដែលមានសិទ្ធិតែងច្បាប់បាននោះគឺ៖ ព្រះមហាក្សត្រ,

គណៈរដ្ឋមន្ត្រី រដ្ឋសភា និងក្រុមប្រឹក្សាព្រះរាជាណាចក្រ ។ ប៉ុន្តែទោះបីជាក្រុមណាតែងក៏ដោយ ច្បាប់នោះត្រូវតែក្រាបបង្គំទូលថ្វាយដល់ព្រះមហាក្សត្រដែរ ព្រោះច្បាប់ចែងថា អំណាចគ្រប់យ៉ាង សុទ្ធសឹងមកពីព្រះមហាក្សត្រទាំងអស់ ហើយអំណាចទាំងនោះត្រូវតាមបទបញ្ញត្តិ នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញផង ។

រដ្ឋសភាជាអ្នកកាន់អំណាចនីតិបញ្ញត្តិក្នុងព្រះបរមនាមនៃព្រះមហាក្សត្រ គឺជាអ្នកតែងច្បាប់ឲ្យគេអនុវត្តិតាម ។

គណៈរដ្ឋមន្ត្រីជាអ្នកកាន់អំណាចនីតិប្រតិបត្តិក្នុងព្រះបរម-នាមនៃព្រះមហាក្សត្រ គឺជាអ្នកអនុវត្តិច្បាប់ ដែលដាក់ឲ្យប្រើជាធរមានបញ្ញត្តិ ។

សាលាជំនុំជំរះក្តីទាំងឡាយ ជាអ្នកកាន់អំណាចតុលាការក្នុងព្រះបរមនាមនៃព្រះមហាក្សត្រដែរ គឺជាអ្នកកាត់ក្តីជំណាងព្រះរាជា ។

ច្បាប់ទាំងឡាយមិនត្រូវយកទៅប្រើលើអំពើ ដែលកន្លង

ហួសទៅហើយបានឡើយ វៀរលែងតែមានបទបញ្ញត្តិពិសេស ដ៏ជាក់លាក់ ។ យើងគួរសំគាល់ថា ច្បាប់ជាការសម្តែងឆន្ទៈរបស់ប្រជាជាតិទាំងមូល គឺអនុវត្តទៅលើជនទាំងអស់ ពោលគឺពលរដ្ឋណាមួយ ក៏នៅក្រោមអំណាចច្បាប់ដែរ ។

សំនួរ

តើគេអនុវត្តច្បាប់តាមកំណត់ពេលដូចម្តេច ? អ្នកណាដែលអាចតែងច្បាប់បាន ? ហេតុដូចម្តេចបានជាគេថាអំណាចគ្រប់យ៉ាង សុទ្ធសឹងមកពីព្រះមហាក្សត្រ ? ច្បាប់អាចអនុវត្តទៅលើហេតុ ដែលកន្លងហួសទៅហើយបានឬទេ ? អ្នកណាខ្លះនៅក្រោមអំណាចច្បាប់ ?

ច្បាប់រដ្ឋធម្មនុញ្ញ

រដ្ឋធម្មនុញ្ញប្រទេសកម្ពុជា កើតឡើងដោយសារគណៈកម្មការចំរុះមួយព្រាងឡើង ។ កាលពី គ.ស. ១៩៤៥ បណ្ដាជនខ្មែរបាននាំគ្នាបោះឆ្នោតជ្រើសរើសរដ្ឋសភាបណ្ដោះអាសន្ន ដើម្បីដំណាងខ្លួនទៅពិនិត្យសម្រេចទុកច្បាប់នេះជាបានការ ។ លុះមកដល់ គ.ស. ១៩៤៧ ទើបមានការសម្ពោធច្បាប់នេះយ៉ាងឧឡារិក ដែលព្រះករុណាជាអម្ចាស់ជីវិតលើត្បូង ព្រះបាទសម្ដេចព្រះ នរោត្តម-សីហនុវរ្ម័ន ព្រះអង្គទ្រង់បានប្រោសប្រទានច្បាប់នេះដល់ប្រជារាស្ត្រខ្មែរ ជាទីស្នេហារបស់ព្រះអង្គពីថ្ងៃទី ៦ ឧសភា ១៩៤៧ ។

ច្បាប់នេះបានបើកសិទ្ធិ-សេរីភាព ឲ្យបណ្ដាជនខ្មែរជាច្រើនទូលំទូលាយ ហើយជាច្បាប់ធានាអះអាងនូវសិទ្ធិ-សេរីភាព ដែលបើកឲ្យមាននោះផង ។ ច្បាប់នេះចែកចេញជា១០ ចំពូកគឺ ៖ ចំពូកទីមួយ ស្ដីពីធម្មជាតិ និងសណ្ឋានរបស់រដ្ឋ,

ចំពូកទី ២ ស្តីពីសិទ្ធិ-សេរីភាព និងករណីយកិច្ចរបស់ខេមរជន, ចំពូកទី ៣ ស្តីពីច្បាប់និងអំណាច, ចំពូកទី ៤ ស្តីពីព្រះមហាក្សត្រិយ៍, ចំពូកទី ៥ ស្តីពីរដ្ឋសភា, ចំពូកទី ៦ ស្តីពីក្រុមប្រឹក្សាព្រះរាជាណាចក្រ, ចំពូកទី ៧ ស្តីពីសភាប្រជារាស្ត្រប្រចាំខេត្ត និង រាជធានី, ចំពូកទី ៨ ស្តីអំពីសមាជជាតិ, ចំពូកទី ៩ ស្តីពីគណៈរដ្ឋមន្ត្រី, ចំពូកទី ១០ ស្តីពីអំណាចតុលាការ និង ចំពូកទី ១១ ស្តីពីបញ្ញត្តិទូទៅ ។

គ្រាដែលកសាងជាដំបូង ច្បាប់នេះមានតែ ៩ ចំពូក និងមាន ១០៧ មាត្រាប៉ុណ្ណោះ ។ លុះមកដល់ គ.ស. ១៩៥៥ នៅពេលដែលចលនាសង្គមរាស្ត្រនិយម ដែលមានសម្តេចព្រះឧបយុវរាជជាប្រធាន មានជោគជ័យក្នុងការបោះឆ្នោតសាកល ហើយឡើងកាន់កាប់ការផែនដីនោះ ក៏បើកធ្វើសមាជជាតិ ដើម្បីឲ្យរាស្ត្រប្តូរយោបល់គ្នាក្នុងការកែប្រែ និង បន្ថែមមាត្រាថ្មីខ្លះទៀត ។ ទើបសព្វថ្ងៃនេះឃើញមានដល់ទៅ ១១ ចំពូកក្នុងរដ្ឋធម្មនុញ្ញ ។

សំណួរ

រដ្ឋធម្មនុញ្ញកើតពីឆ្នាំណា ? ព្រះរាជាអង្គណាដែលបានប្រទានច្បាប់នេះដល់ប្រជារាស្ត្រ ? ពីថ្ងៃណា ? ច្បាប់នេះមានប៉ុន្មានចំពូក ? និយាយពីអ្វីខ្លះ ? ច្បាប់នេះមានការកែប្រែទេ ? សង្គមរាស្ត្រនិយមមានជោគជ័យនៅឆ្នាំណា ?

ច្បាប់រដ្ឋប្បវេណី និងក្រមព្រហ្មទណ្ឌ

ច្បាប់សំរាប់អនុវត្តក្នុងការជំនុំជំរះក្តីនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា គឺច្បាប់រដ្ឋប្បវេណី និង ក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ។ ច្បាប់ទាំងនេះ មានសណ្ឋានខុសគ្នាដូចតទៅ ៖

ច្បាប់រដ្ឋប្បវេណី ជាច្បាប់មានមកតាំងពីបុរាណច្រើនឆ្នាំ គឺច្បាប់និយមតាមប្រពៃណីរបស់ជាតិដែលធ្លាប់មានមកជាទំនៀមទំលាប់រួចហើយ ។ បើពោលឲ្យខ្លី គឺច្បាប់សម្រាប់ផ្សះផ្សា ឬ សំរុះសំរួលក្នុងការខ្វែងគំនិតគ្នា ឬ ក្នុងបញ្ហាស្មុគស្មាញណាមួយដែលគូសញ្ញាដៃគ្នា មិនបេះដាច់ស្រេចសោះ ។ ដូចជានៅពេលដែលគេបែកមរតក , គេកើតអធិករណ៍ដោយរឿងសម្បត្តិទ្រព្យជាចលនវត្ថុក្តី អចលនវត្ថុក្តី។ ចៅក្រមកាត់ក្តីតាមច្បាប់នេះ រមែងយោលទៅតាមការយល់របស់ខ្លួនផង ដោយសំអាងទៅលើចំឡើយរបស់គូក្តី និងប្រពៃណីនិយមរបស់ប្រទេសដែលធ្លាប់មានមកផង ។ ច្បាប់

រដ្ឋប្បវេណីរបស់ខ្មែរយើង បានរៀបចំឡើង ទាំងមានការកែប្រែជារឿយៗពីច្បាប់ដើម ដើម្បីតម្រូវទៅតាមការលូតលាស់នៃប្រទេសជាតិឯករាជ្យនាបច្ចុប្បន្នកាល ៗ ប៉ុន្តែគោលដើម គង់នៅលក្ខខ័ណ្ឌជាច្បាប់មានទំរង់ពិសេសរបស់ជាតិខ្មែរដដែល ៗ

ក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ជាច្បាប់ផ្តន្ទាទោសដល់ជនប្រព្រឹត្តល្មើសទោះកំហុសធំក្តី តូចក្តី ៗ ជួនកាលការផ្តន្ទានេះតម្រូវឲ្យបង់ពិន័យជាប្រាក់ក៏មាន ទាំងជួនកាលទៀតត្រូវទណ្ឌកម្មដោយដាក់គុកឲ្យរាងចាលក៏មាន ៗ ច្បាប់នេះ ក៏មានលក្ខណ៍គោលដើម ជាអន្ទើងមកហើយដែរ ប៉ុន្តែខ្មែរយើងបានរៀបចំឲ្យសមរម្យតាមកាលៈទេសៈ ដូចនានាប្រទេសដែរ ៗ

ដូច្នេះច្បាប់នេះ ជាអ្នកដាក់ទោសលើការប្រព្រឹត្តខុសសព្វបែបសព្វយ៉ាង ឬជាច្បាប់អារកាត់ផ្តន្ទាទោស ចំពោះបទល្មើសដែលមានជាក់ប្រាកដ ដើម្បីឲ្យជនទុច្ចរិតនោះរាងចាល ៗ

សំនួរ

មានច្បាប់អ្វីខ្លះ សំរាប់អនុវត្តក្នុងសាលាជំនុំជំរះក្តីសព្វថ្ងៃ ? ធ្វើម្តេចហៅជា ច្បាប់រដ្ឋប្បវេណី ? គេប្រើច្បាប់នេះក្នុងការជំរះក្តីពីរឿងបែបណា ? ច្បាប់នេះមានដាក់ទោស ឬទេ ? ឯក្រមព្រហ្មទណ្ឌមានអត្ថន័យយ៉ាងណា ? គេសំរាប់ប្រើក្នុងការជំរះក្តីអ្វី ? តើច្បាប់ទាំងពីរយ៉ាងនេះមានមកពីកាលណា ?

ប្រទេសកម្ពុជា

យើងបានឃើញរួចមកហើយថា ភូមិតិច-ច្រើនរួមគ្នាកើតជាឃុំ, ឃុំរួមគ្នាកើតជាស្រុក, ស្រុករួមគ្នាកើតជាខេត្ត, ខេត្តរួមគ្នាកើតបានជាប្រទេស ។

ប្រទេសកម្ពុជាយើង មានព្រំដែនខណ្ឌសីមាត្រឹមត្រូវ ។ បណ្ដាជនខ្មែររស់នៅក្រោមការគ្រប់គ្រង នៃរដ្ឋាភិបាលមួយ ។ ប្រទេសកម្ពុជា ជារដ្ឋឯករាជ្យពេញលក្ខណៈ មានព្រះមហាក្សត្រគ្រងរាជ្យ តាមលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ អាស្រ័យរដ្ឋធម្មនុញ្ញ ។ លទ្ធិនេះបើកឲ្យបណ្ដាជនខ្មែរ មានសិទ្ធិបោះឆ្នោតជ្រើសរើសជំណាងខ្លួនឲ្យធ្វើជាសមាជិករដ្ឋសភា ដើម្បីទៅតែងច្បាប់សម្រាប់ប្រទេស និងពិនិត្យកិច្ចការរាជការផ្សេងៗ មានពិនិត្យប្រាក់ចំណូល-ចំណាយជាដើម ។

ប្រទេសកម្ពុជា ប្រកាន់នូវនយោបាយតាំងប្រទេសជារដ្ឋអព្យាក្រឹត្យ គឺមានការប្រាស្រ័យជាមួយនឹងនានាប្រទេស

ដោយឥតមានប្រកាន់បក្សពួកនយោបាយឡើយ ។ កម្ពុជា ជាសមាជិកនៃអង្គការសហប្រជាជាតិ ដូចការប្រទេសនានាដែរ ។ ដោយសារថ្វីព្រះហស្ត នៃ សម្តេចព្រះ នរោត្តម - សីហនុ ឧបយុវរាជជាអគ្គមគ្គុទ្ទេសក៍ នឹង ជាបិតាឯករាជ្យជាតិ ទើបខ្មែរបានចូលជាសមាជិកអង្គការដ៏ធំនេះពីថ្ងៃទី ១៤ ខែធ្នូ គ.ស. ១៩៥៥ ។

ប្រទេសកម្ពុជាមានព្រះមហាក្សត្រគ្រងរាជ្យ ជាអគ្គប្រមុខរដ្ឋ ទ្រង់ជាទីគោរពបូជារបស់ពលរដ្ឋខ្មែរ ជនណាមួយល្មើសពុំបាន ហើយនឹងមានអំណាចគ្រប់គ្រងរដ្ឋ សំខាន់ៗ បីទៀតគឺ៖

- អំណាចនីតិបញ្ញត្តិ (រដ្ឋសភា)
- អំណាចនីតិប្រតិបត្តិ (រដ្ឋាភិបាល),
- អំណាចតុលាការ (សាលាជំនុំជំរះក្តី),

ប្រទេសកម្ពុជា ចាប់ផ្តើមនិយមលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ

គ.ស. ១៩៤៦ គឺមានបង្កើតគណៈកម្មការចំរុះតែងច្បាប់រដ្ឋធម្មនុញ្ញ ក្រោមការដឹកនាំ នៃ អ្នកអង្គម្ចាស់ ស៊ីសុវត្ថិ-យុត្តិវង្ស គឺក្នុងរជ្ជកាលដ៏ត្រចះត្រចង់នៃព្រះបាទសម្តេចព្រះនរោត្តម-សីហានុវរ្ម័ន ។

សំណួរ

គេស្គាល់ប្រទេសកម្ពុជា ជាជាតិមួយពេញលក្ខណៈដោយសារអ្វី ? កម្ពុជានិយមលទ្ធិអ្វី ? កាន់នយោបាយតាមប្រទេសដូចម្តេច ? ដោយសារនរណា បានជាកម្ពុជាបានចូលជាសមាជិកអង្គការសហប្រជាជាតិ ? តើចូលពីថ្ងៃណា ? អំណាចគ្រប់គ្រងរដ្ឋសំខាន់ ៗ មានអ្វីខ្លះ ? កម្ពុជាកាន់លទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ ពីរជ្ជកាលក្សត្រអង្គណា ?

វិធីបោះឆ្នោត

វិធីបោះឆ្នោត ជាការបញ្ចេញមតិផ្ទាល់របស់បណ្ដាជនគ្រប់ឋានៈ ក្នុងការជ្រើសរើសរកដំណាងខ្លួនឲ្យទៅកាន់មុខងារជាសមាជិករដ្ឋសភា ដើម្បីពិនិត្យកិច្ចការផែនដី ។

វិធីបោះឆ្នោតនេះ ដំបូងឡើងគេត្រូវបើកឱកាសឲ្យបេក្ខជនទាំងឡាយមានសិទ្ធិដើរឃោសនាពន្យល់ពស្ត្រ ពីគោលបំណង ទីនឹ ឧត្តមគតិរបស់ខ្លួន ។ តែពាក្យឃោសនា ត្រូវហាមផ្ដាច់មិនឲ្យប្រើពាក្យ បង្កាច់មួលឲ្យខូចប្រយោជន៍ជាតិឡើយ ។ ពេលសម្រាប់ឃោសនានេះ ហៅថា « សម័យបោះឆ្នោត » ។ ហើយត្រូវបិទសម័យនេះនៅពេលអគ្រាត្រមុនបោះឆ្នោត ១ ថ្ងៃ ។ លុះដល់ថ្ងៃកំណត់ទីនឹបោះឆ្នោត ត្រូវកំណត់ពេលពេញមួយថ្ងៃគត់ គឺចាប់ពីម៉ោង ៦ ព្រឹក រហូតម៉ោង ៦ ល្ងាច ។

ជនដែលមានសិទ្ធិបោះឆ្នោត ត្រូវនាំគ្នាទៅកាន់ការិយា-

ល័យបោះឆ្នោតដែលកងការបានកំណត់ឲ្យ ។ មេឃុំជាប្រធាន
នៃការិយាល័យទាំងនោះ ដោយមានអ្នកដំណាងបេក្ខជនទៅ
អង្គុយសង្កេតការជាមួយផង ។ អ្នកបោះឆ្នោត ត្រូវបង្ហាញ
ប័ណ្ណបោះឆ្នោតរបស់ខ្លួនទៅសមាជិកការិយាល័យ ដើម្បីទឹង
ចុះឈ្មោះបំណាំក្នុងបញ្ជី រួចទើបគេប្រគល់សន្លឹកឆ្នោតរបស់
បេក្ខជនម្នាក់ មួយសន្លឹក ៗ ។ បានសន្លឹកឆ្នោតហើយ អ្នក
បោះឆ្នោតត្រូវចូលទៅក្នុងបន្ទប់ជិតមួយ ជ្រើសរើសយកឆ្នោត
បេក្ខជនណាដែលខ្លួនត្រូវចិត្តបត់ជាបួន ហើយដើរចេញយក
ទៅទំលាក់ក្នុងហិបឆ្នោត ដែលដំកល់លើតុ ឯឆ្នោតឯទៀត
ក៏បត់ជាបួនដែរ តែត្រូវបោះចោលទៅក្នុងធុងមួយ ដែលដាក់
នៅក្រោមតុ ។ លុះដល់ម៉ោងហើយ ប្រធានការិយាល័យត្រូវ
បើកប់សន្លឹកឆ្នោតនៅចំពោះមុខសមាជិកទាំងអស់ ហើយត្រូវ
ធ្វើសេចក្ដីកត់ហេតុ ដោយមានចុះហត្ថលេខាសមាជិកការិយា-
ល័យផង រួចបញ្ជូនទៅសាលាស្រុកក្លាម ។ សាលាស្រុក
បន្តលិខិតនេះទៅសាលាខេត្ត ដែលសាលាខេត្តត្រូវបញ្ជូនបន្ត

ទៅឯក្រសួងមហាផ្ទៃ ។ បេក្ខជនណាដែលបានចំនួនសន្លឹកឆ្នោតច្រើនលើសគេចាប់ពីមួយសន្លឹកឡើងទៅ ត្រូវប្រកាសថាត្រូវបានទទួលការជ្រើសរើស ។ បើមានបេក្ខជនពីររូបបានទទួលសន្លឹកឆ្នោតច្រើនជាប់គេនោះ ត្រូវសន្មតយកបេក្ខជនណាមានអាយុច្រើនជាង ជាអ្នកជាប់ឆ្នោត ។

សំណួរ

ការបោះឆ្នោតជាអ្វី ? មុនបោះឆ្នោតគេត្រូវធ្វើដូចម្ដេច ? ពេលនោះហៅថាសម័យអ្វី ? គេបោះឆ្នោតដោយប្រើវិធីដូចម្ដេច ? អ្នកណាជាប្រធានការិយាល័យបោះឆ្នោត ?

រដ្ឋសភា

រដ្ឋសភាជាអង្គការ ជ្រើសតាំង ដែលបណ្ដាជនបានបញ្ចេញមតិទុកចិត្តដោយការបោះឆ្នោតសាកល គឺបណ្ដាជនក្នុងចំនួន ៣ ម៉ឺននាក់ ត្រូវចាត់ទុកជាមួយមណ្ឌល ជ្រើសរើសយកដំណាងម្នាក់ឲ្យទៅរួមប្រជុំធ្វើការក្នុងមន្ទីរមួយ ហៅថារដ្ឋសភា ។ ការបោះឆ្នោតនេះ ធ្វើដោយវិធីសម្ងាត់ គឺពលរដ្ឋទាំងពីរប្រភេទដែលមានអាយុចាប់តាំងពី២០ឆ្នាំឡើងទៅ អាចបោះឆ្នោតបានគ្រប់គ្នា វៀរលែងតែជនណាដែលច្បាប់ហាមឃាត់ ដោយប្រាសចាកសិទ្ធិពលរដ្ឋ ឬ ជាពលយោធា ។

រដ្ឋសភាជាអ្នកកាន់អំណាចនីតិបញ្ញត្តិ គឺជាអ្នកតែងច្បាប់សព្វសារពើ សម្រាប់ប្រទេសនិងពិនិត្យសព្វកិច្ចការរាជការគ្រប់ក្រសួង ដូចជាថវិកាជាតិជាដើម ។ ច្បាប់ទាំងឡាយដែលរដ្ឋ-សភាអនុមតិហើយទើបនឹងទុកជាការបាន លុះត្រាតែបានបញ្ជូនទៅស្នើឲ្យក្រុមប្រឹក្សាព្រះរាជាណាចក្រពិនិត្យសម្រេចផង ។

អ្នកដំណាងរាស្ត្រនីមួយៗ ត្រូវមានអាយុយ៉ាងតិច ២៥ ឆ្នាំ ពុំប្រកាន់ភេទ ឬ កំណត់កំរិតឋានៈ ឬ បំណេះវិជ្ជាឡើយ ឲ្យតែមានលក្ខណសម្បត្តិជាពលរដ្ឋពេញបរិបូណ៌ ។ កាលណាចូលរដ្ឋសភាហើយ អ្នកដំណាងរាស្ត្រត្រូវធ្វើការជាប្រយោជន៍ជាតិទូទៅ ពុំមែនធ្វើការសម្រាប់តែបណ្តាជនក្នុងមណ្ឌលដែលបោះឆ្នោតជ្រើសតាំងខ្លួនឡើយ ។ អង្គការនេះ ត្រូវធ្វើការក្រោមកិច្ចចាត់ចែងរបស់ក្រុមអភិបាលមួយ ដែលត្រូវជ្រើសតាំង ១ ឆ្នាំម្តង ។ ក្នុងចំណោមដំណាងរាស្ត្រជាសមាជិក ។

រដ្ឋសភាមានកំណត់នីតិកាល ៤ ឆ្នាំទើបផុតអំណាច ប៉ុន្តែប្រសិនជាមានហេតុភេទក្នុងប្រទេស មិនអាចធ្វើការបោះឆ្នោតជាថ្មីភ្លាម ៗ បានទេ ព្រះរាជាអាចបន្តអាណត្តិនៃរដ្ឋសភាចាស់បានម្តងមួយឆ្នាំ ។ អង្គការនេះ នឹងរលំមុនកំណត់ពេលបានទៅគ្រាណាដែលព្រះរាជាទ្រង់ប្រកាសរំលាយ ដោយអាស្រ័យសេចក្តីក្រាបបង្គំទូលណែនាំនៃគណៈរដ្ឋមន្ត្រី ។

សរុបទៅ រដ្ឋសភាជាតំណាងប្រជាជាតិទាំងមូល ក្នុងការកសាង និង រក្សានូវកសនាប្រទេសជាតិ ។

សំនួរ

រដ្ឋសភាគឺជាអ្វី ? អ្នកណាជាសមាជិករដ្ឋសភា ? ជនប្រភេទណាខ្លះដែលមានសិទ្ធិបោះឆ្នោត ? មនុស្សបែបណាទើបធ្វើជាតំណាងរាស្ត្របាន ? មុខការរដ្ឋសភាធ្វើអ្វីខ្លះ ? រដ្ឋសភាមាននីតិកាលប៉ុន្មានឆ្នាំ? ក្នុងករណីណាទើបគេរំលាយរដ្ឋសភាបាន ?

ក្រុមប្រឹក្សាព្រះរាជាណាចក្រ

ក្រុមប្រឹក្សាព្រះរាជាណាចក្រ ជាអង្គការជ្រើសតាំង តែដោយវិធីបោះឆ្នោតមិនទូទៅ គឺថាមានតែអ្នកមានអាជីវកម្មពិតប្រាកដទើបទៅបោះឆ្នោតបាន ។

អង្គការនេះ មាននាទីជាទីប្រឹក្សាទិងពិនិត្យសេចក្ដីព្រាងច្បាប់តាំងឡាយដែលរដ្ឋសភាបញ្ជូនមក ហើយដែលរដ្ឋសភាបានអនុម័តរួចម្ដងហើយ ។ ក្រោយដែលពិនិត្យទិងឲ្យយោបល់ស្រេចហើយ ក្រុមប្រឹក្សាព្រះរាជាណាចក្រត្រូវបញ្ជូនសេចក្ដីនេះ ទៅរដ្ឋសភាវិញ ក្នុងកំណត់ពេលមួយខែ, បើសិនជាការប្រញាប់កំណត់ពេលត្រឹមពីរថ្ងៃ ។

សមាជិកនៃក្រុមប្រឹក្សានេះ ត្រូវមានអាយុយ៉ាងតិចត្រឹម ៤០ ឆ្នាំ ដ្បិតគេត្រូវសំរាំងយកតែមនុស្សមានវ័យច្រើន ប្រកបដោយការពិសោធន៍គ្រប់គ្រាន់ក្នុងវិជ្ជាជីវៈនិមួយ ៗ ។ ក្រុមប្រឹក្សាព្រះរាជាណាចក្រ មានសមាជិក ២៤ រូប គឺពីររូបព្រះ

កជាទ្រង់ចាត់តាំង , ពីររូប រដ្ឋសភាជ្រើសតាំង ក្រៅពីអ្នកដំណាងក្រសួង , បួនរូប អ្នករាជការគ្រប់ដំណែងជ្រើសតាំង , ៨ រូបជាដំណាងភូមិភាគនានាក្នុងប្រទេស និង ៨ រូបទៀតជាដំណាងអ្នកមានវិជ្ជាជីវៈផ្សេង ៗ ។ ភូមិភាគទាំង ៨ នោះគឺ ៖ ១– ភ្នំពេញ, ២– កំពង់ចាម, ៣– កណ្ដាល, ៤– បាត់ដំបង និង សៀមរាប, ៥– កំពត និង តាកែវ, ៦– ព្រៃវែង និង ស្វាយរៀង, ៧– កំពង់ស្ពឺ, កំពង់ឆ្នាំង និង ពោធិសាត់, ៨– កំពង់ធំ, ក្រចេះ និង ស្ទឹងត្រែង ។

អង្គការនេះ មានកំណត់ទីកាល ៤ ឆ្នាំ ហើយត្រូវបើកប្រជុំស្មើគ្នានឹងរដ្ឋសភាដែរ ។ ចំណោមអ្នកបោះឆ្នោតរើសដំណាងនេះ ប្រសិនជាសង្កេតឃើញថា ដំណាងខ្លួនពុំពេញចិត្តដោយប្រព្រឹត្តខុស អាចធ្វើជាពាក្យថ្វាយចំពោះព្រះរាជាសុំបញ្ឈប់តំណាងរូបនោះបាន ប៉ុន្តែ ត្រូវមានចំនួនអ្នកសុំឲ្យមានភាគច្រើនដាច់ខាត ។ ហើយអាចជ្រើសរើសម្នាក់ទៀតមក

ជំនួសបាន ក្រោយដែលក្រុមប្រឹក្សានេះ ចាត់ឲ្យសមាជិកខ្លួនបួនរូបទៅធ្វើអង្កេតឃើញថាខុសពិតប្រាកដ ដូចពាក្យបណ្ដឹងហើយ ។

សរុបទៅ ក្រុមប្រឹក្សាព្រះរាជាណាចក្រ ជាអង្គការសំរាប់ពិនិត្យនឹងឲ្យយោបល់ចំពោះសេចក្ដីព្រាងច្បាប់ដែលរដ្ឋសភាស្នើមក ។

សំនួរ

ក្រុមប្រឹក្សាព្រះរាជាណាចក្រជាអ្វី ? គេបោះឆ្នោតរើសក្រុមប្រឹក្សានេះដោយវិធីណា ? ក្រុមប្រឹក្សានេះមានសមាជិកប៉ុន្មានរូប ? ជាតំណាងអ្វីខ្លះ ? មានមុខងារធ្វើអ្វីខ្លះ ? ភូមិភាគទាំង ៨ គឺឯណាខ្លះ ?

គណៈរដ្ឋមន្ត្រី

គណៈរដ្ឋមន្ត្រី ជារដ្ឋាភិបាលនៃព្រះមហាក្សត្រ មានសមាជិកយ៉ាងច្រើនត្រឹម ១៦ រូប រាប់ទាំងរដ្ឋលេខាធិការផង ។ សមាជិករដ្ឋសភា ឬ សមាជិកក្រុមប្រឹក្សាព្រះរាជាណាចក្រ អាចធ្វើជាសមាជិករដ្ឋាភិបាលផងក៏បាន ។ គណៈរដ្ឋមន្ត្រីនីមួយ ៗ ត្រូវមាននាយកម្នាក់ជាអ្នកណែនាំ ។ ព្រះរាជាទ្រង់ជាអ្នកចាត់តាំងវរជនមួយរូបឲ្យរៀបចំគណៈរដ្ឋមន្ត្រី គឺឲ្យវរជននោះរើសរកសហការីរបស់ខ្លួន ។ មុននឹងឡើងកាន់អំណាច គណៈរដ្ឋមន្ត្រីត្រូវទៅបង្ហាញខ្លួនចំពោះរដ្ឋសភា សុំឲ្យអង្គការនោះបញ្ចេញសេចក្តីទុកចិត្តលើខ្លួន នឹងចូលក្រាបបង្គំគាល់ព្រះរាជា ដើម្បីធ្វើសច្ចាប្រណិធានចំពោះរាជបល្លង្ក នឹងចំពោះជាតិ ។

គណៈរដ្ឋមន្ត្រី ជាអ្នកកាន់អំណាចនីតិប្រតិបត្តិ គឺជាអ្នកប្រើច្បាប់ដែលរដ្ឋសភាប្រកាសឲ្យប្រើ ។ ក្រៅពីនេះ គណៈរដ្ឋមន្ត្រីអាចព្រាងច្បាប់ដោយខ្លួនឯងបានដែរ តែត្រូវសុំសេចក្តីយល់ព្រមពីរដ្ឋសភា ដោយបញ្ជូនច្បាប់នោះទៅរដ្ឋសភាពិនិត្យ

សិន ។ ក្នុងករណីនេះ សមាជិកគណៈរដ្ឋមន្ត្រីអាចចូលទៅកាន់មន្ទីររដ្ឋសភាបាន ដើម្បីការពារច្បាប់ដែលខ្លួនព្រាង ។ រដ្ឋមន្ត្រី ឬរដ្ឋលេខាធិការម្នាក់ ៗ ត្រូវទទួលខុសត្រូវរួមគ្នា ចំពោះរដ្ឋសភា អំពីនយោបាយទូទៅរបស់គណៈរដ្ឋមន្ត្រីទាំងមូល ។ បើមានអ្នកដំណាងរាស្ត្រមួយនាក់ ឬច្រើននាក់ តាំងសំនួរដេញដោល អំពីការអនុវត្តិរបស់ខ្លួន រដ្ឋមន្ត្រីត្រូវធ្វើសេចក្តីរាយការណ៍ជូនរដ្ឋសភាភ្លាម ។ កាលណារដ្ឋសភាបញ្ចេញមតិបន្ទោសឬមិនទុកចិត្ត គណៈរដ្ឋមន្ត្រីត្រូវលាលែងទាំងគណៈ។ ប្រសិនជារដ្ឋសភាបន្ទោសតែលើរដ្ឋមន្ត្រីមួយរូបនោះ ត្រូវដករូបរដ្ឋមន្ត្រីនោះចេញតែមួយរូបក៏បាន ។ តែបើនាយកជំទាស់មិនព្រមឲ្យដករូបរដ្ឋមន្ត្រីនេះទេ ត្រូវតែឲ្យរដ្ឋសភាបញ្ចេញសេចក្តីទុកចិត្តជាថ្មីម្តងទៀត ។

សមាជិកគណៈរដ្ឋមន្ត្រី នឹងទទួលទោសបានដោយសារការប្រព្រឹត្តខុសជាទម្ងន់ក្នុងមុខក្រសួងរបស់ខ្លួន ហើយដែលរដ្ឋសភាសម្រេចបញ្ជូនទៅតុលាការជាន់ខ្ពស់ ។

សំនួរ

គណៈវត្តមន្ត្រីគឺជាអ្វី ? តើមានមុខងារធ្វើអ្វីខ្លះ ? ត្រូវមានសមាជិកប៉ុន្មានរូប ? នរណាជាអ្នកដឹកនាំគណៈវត្តមន្ត្រី ? មុននឹងឡើងកាន់អំណាចគណៈវត្តមន្ត្រីត្រូវធ្វើដូចម្តេច ? គេអាចចោទប្រកាន់ វត្តមន្ត្រីបាន ដោយអាស្រ័យករណីយ៉ាងណា ? បើសមាជិករដ្ឋសភាបង់ស្នូរដេញដោល វត្តមន្ត្រីត្រូវធ្វើដូចម្តេច ?

មុខងារនៃគណៈរដ្ឋមន្ត្រី

រដ្ឋមន្ត្រីនិមួយៗសុទ្ធតែមានដំណែងទទួលខុសត្រូវចំពោះ មុខងារដោយឡែកៗពីគ្នាៗ ជួនកាលរដ្ឋមន្ត្រីមួយរូបកាន់ ផល់ទៅបី-បួនដំណែងក៏មាន ដោយមានរដ្ឋលេខាធិការឬអនុរដ្ឋលេខាធិការជាជំនួយផងៗ ក្រៅពីដំណែងនាយកនិងឧបនាយកដែលជាអ្នកសម្រេចការលើគេបង្អស់, រដ្ឋមន្ត្រីនានា មានមុខងារដូចតទៅ ៖

១– ក្រសួងផែនការ ពិនិត្យនូវទំរង់ការកសាងជាតិ ដែលវិវត្តទៅតាមសេចក្ដីចំរើនគ្រប់ក្រសួងៗ

២– ក្រសួងអប់រំជាតិ ទទួលភារៈខាងផ្សាយចំណេះ និងអប់រំបណ្ដាជនទូទៅ និងកិច្ចការខាងវប្បធម៌ ៗ

៣– ក្រសួងកិច្ចការសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ ចាត់ចែងខាងការបង្កើនផលិតផលក្នុងប្រទេស ផ្នែកឧស្សាហកម្ម, ពាណិជ្ជកម្ម ។ល។ និង កាន់កាប់បញ្ជីប្រាក់ចំណូល-ចំណាយគ្រប់យ៉ាងរបស់ប្រទេស ៗ

៤- ក្រសួងការបរទេស ទទួលការៈទាក់ទងការទូតជាមួយបរទេស និងកិច្ចការខាងក្រៅប្រទេស ។

៥- ក្រសួងការពារប្រទេស ទទួលបន្ទុកខាងកងទ័ព គឺជាអ្នកការពារព្រំដែន និងបំបាំងកំងផល់ ។

៦- ក្រសួងសន្តិសុខជាតិ ជាអ្នករក្សាសេចក្តីសុខស្ងប់ រៀបរយក្នុងប្រទេស ។

៧- ក្រសួងសាធារណការ ចាត់ចែងខាងការស្ថាបនាអគារ និងសំណង់ផ្សេងៗ ជាសម្បត្តិសាធារណៈ ។

៨- ក្រសួងសុខាភិបាល ថែរក្សាជម្ងឺរោគា ឬការពារនិងជម្ងឺរបស់បណ្តាជនជាពលរដ្ឋ ។

៩- ក្រសួងឃោសនាការ ចាត់ចែងផ្សាយដំណឹងសព្វសារពើពីកផការឲ្យបណ្តាជនបានដឹងផង ។

១០- ក្រសួងកសិកម្ម ក៏ប់រងខាងការធ្វើចំការច្បារដំណាំក្នុងស្រុក និងការរក្សាធនធានរបស់ជាតិ មានការថែរក្សាព្រៃ, បឹងបួរ និងការចិញ្ចឹមសត្វជាដើម ។

១១- ក្រសួងការងារ-សង្គមកិច្ច ចាត់ចែងខាងការងាររបស់កម្មករ និងបញ្ហាសង្គមកិច្ចរបស់ជនរួមជាតិ ។

១២- ក្រសួងធម្មការ ទទួលភារៈខាងការពាក់ព័ន្ធផ្នែកសាសនា និងការសិក្សាខាងពុទ្ធសាសនា ។

១៣- ក្រសួងយុត្តិធម៌ មានភារៈខាងការជំនុំជំរះក្ដីឲ្យបណ្ដាជន តាមច្បាប់តុលាការ ។

១៤- ក្រសួងមហាផ្ទៃ ក៏ប់រងខាងកិច្ចការរដ្ឋបាល មានមន្ត្រីរក្សាឃុំ-ស្រុក-ខេត្ត ជាដើម ។

ជួនក្រសួងទាំងនេះមានបំបែកជាសាខា ទៅជាក្រសួងបន្ទាប់បន្សំផ្សេងទៀត ដោយយោលទៅតាមសេចក្ដីចំរើនរបស់ប្រទេស និងកាលទេសៈ ។

សំនួរ

រដ្ឋមន្ត្រីម្នាក់ៗកាន់កាប់មុខដំណែងបែបណា ? ចូររាប់រៀបពីមុខងារនៃរដ្ឋមន្ត្រីតាមក្រសួងនិមួយៗ ។ ក្រសួងទាំងនេះអាចនឹងថែមថយទៀតបាន ឬទេ?

អំពីតុលាការ

តុលាការ គឺជាក្រុមកងការមួយ ទទួលភារៈខាងការជំនុំជំរះក្ដីឲ្យបណ្ដាជនទូទៅជាពលរដ្ឋក្នុងប្រទេស ។ ហេតុដូច្នេះហើយ តុលាការត្រូវបែកអំណាចជាសាលាជំនុំជំរះក្ដីច្រើនជាន់ច្រើនថ្នាក់ដែលមាននាទីផ្សេងៗពីគ្នាដូចតទៅ ៖

១- សាលាលហុ .- សាលាលហុជំនុំជំរះក្ដីណាជាកំហុសស្រាល ៗ ដោយការប្រហែសធ្វេសនឹងច្បាប់ ដូចជាការទាស់ទែងដោយពាក្យសំដី, ការល្មើសនឹងបទបញ្ញារៀបចំទីកន្លែងរបស់កងការជាដើម ។ សាលានេះមានចៅក្រមម្នាក់ជាចាងហ្វាងជំរះក្ដី និងមានក្រឡាបញ្ជីមួយរូប ឬ ច្រើនរូបជួយធ្វើការផង ។ បទលហុបើត្រូវកាត់ទោសដាក់គុក គឺត្រូវជាប់ត្រឹមពី ១ថ្ងៃ ទៅ ៥ថ្ងៃ ដោយបើកផ្លូវឲ្យអ្នកត្រូវទោសសុំឧទ្ធរណ៍ ឬប្ដឹងសាទុក្ខទៅសាលាវិនិច្ឆ័យផង, បើពិន័យជាប្រាក់វិញ គឺត្រូវផាកពី ១៥ រៀល ទៅ ១៥០ រៀល ដោយមិនបើកផ្លូវឲ្យ

ឧទ្ធរណ៍ទេ ។ សព្វថ្ងៃគេបានបង្កើតសាលាលហុ នៅគ្រប់សាលាស្រុកក្នុងព្រះរាជាណាចក្រ ។

២– សាលាដំបូង .– សាលាដំបូងជំរះក្តីពិបាកជាងត្រឹមបទមជ្ឈិមប៉ុណ្ណោះ គឺពិន័យជាប្រាក់ពី ១៥១ រៀលរហូតដល់ ៤.០០០ រៀល ឬ ដាក់គុកពី ៦ ថ្ងៃទៅទល់ ៥ ឆ្នាំ ។ បើគូក្តីមិនសុខចិត្តតាមសេចក្តីសម្រេចរបស់សាលាដំបូងទេ អាចសុំតវ៉ាទៅសាលាជាន់ខ្ពស់ឯទៀតបាន ។ សាលានេះ ត្រូវមានចាងហ្វាង, ព្រះរាជអាជ្ញា, សុភាចារបុរស ក្រឡាបញ្ជីនិង សមុហបញ្ជីច្រើនរូបទៅរួមគ្នាធ្វើការ ។ សាលាដំបូងមានតាំងនៅគ្រប់ខេត្តទាំងអស់ក្នុងព្រះរាជាណាចក្រ ។

៣– សាលាឧទ្ធរណ៍ .– សាលាឧទ្ធរទទួលភារៈខាងការសើរើពិនិត្យសម្រេចសាជាថ្មី ចំពោះសំណុំរឿងទាំងឡាយណា ដែលគូក្តីបានប្តឹងតវ៉ាពុំព្រមតាមការវិនិច្ឆ័យ នៃសាលាលហុ ឬ សាលាដំបូង ឯបុគ្គលិក នៃសាលានេះក៏មាន

ចំនួនប្រហែលសាលាដំបូងដែរ ។ នៅប្រទេសកម្ពុជាយើងមានសាលាឧទ្ធរណ៍តែមួយនៅក្រុងភ្នំពេញ ហេតុនេះសំណុំរឿងទាំងឡាយដែលគេតវ៉ាមកសាលានេះ ក៏ត្រូវបញ្ជូនមកពីគ្រប់ខេត្តទាំងអស់ ។

សំនួរ

តុលាការគឺជាអ្វី ? ដើម្បីឲ្យបានងាយក្នុងការពិនិត្យរឿងក្ដី តុលាការត្រូវធ្វើដូចម្ដេច ? សាលាលហុមាននាទីជំរះរឿងអ្វីខ្លះ ? សាលាដំបូងមានភារៈធ្វើអ្វីខ្លះ ? សាលាដំបូងមាននៅឯណាខ្លះ ? សាលាឧទ្ធរណ៍មានមុខងារធ្វើអ្វីខ្លះ ? មានសាលាឧទ្ធរណ៍ប៉ុន្មានក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ?

អំពីតុលាការ (ត)

៤– សាលាឧក្រិដ្ឋ .– សាលាឧក្រិដ្ឋជាសាលាជាន់ខ្ពស់ជំនុំជំរះពីបទឧក្រិដ្ឋ គឺកំហុសធំបំផុត ដែលត្រូវផ្តន្ទាទោសជាប់គុកពី ៥ ឆ្នាំ ទៅមួយជីវិត ឬប្រហារជីវិតបង់ក៏សឹងមាន ៗ ដូចេះ សាលានេះ មានមុខងារជាពិសេសតែក្នុងការកាត់ទោសធ្ងន់ ៗ ដូចបទឃាតកម្ម, ក្បត់ជាតិជាដើម ។

សាលាឧក្រិដ្ឋមានតែមួយទេ តាំងនៅក្រុងភ្នំពេញ ។ ប្រសិនជាគូក្តីមិនសុខចិត្តនឹងសេចក្តីសម្រេចនៃសាលានេះ អាចប្តឹងត″ទៅសាលាវិនិច្ឆ័យឲ្យពិនិត្យ ជំនុំជំរះទៅចុងបំផុតទៀត ។

៥– សាលាវិនិច្ឆ័យ .– សាលាវិនិច្ឆ័យជាសាលាជាន់ខ្ពស់ខាងការជំរះក្តីនៅប្រទេសកម្ពុជា គឺមាននាទីត្រួតពិនិត្យនូវសេចក្តីសម្រេចរបស់សាលានានា ដែលបានកាត់សេចក្តីចេញសាលក្រមរួចហើយ ។ សាលានេះពុំបាច់ស៊ើបសួរដំណើរដើមឲ្យហូរហែដូចសាលាមុន ៗ ឡើយ គ្រាន់តែពិនិត្យការសម្រេចមុនឲ្យឃើញថាយុត្តិធម៌ពិតប្រាកដមែន ឬទេ ។

បានជាសើរើពិនិត្យម្តងទៀតនេះ ព្រោះគូក្តីបានប្តឹងសុំវិនិច្ឆ័យសាជាថ្មី ដ្បិតខ្លួនពុំអស់ចិត្ត នឹងការសម្រេចរបស់សាលាមុនៗ បើសាលាវិនិច្ឆ័យ ពិនិត្យទៅហើយឃើញថា ការសម្រេចមុនត្រឹមត្រូវហើយ ត្រូវបដិសេធពាក្យបណ្តឹងសាទុករបស់គូក្តីជាអសារបង់ ។ តែបើឃើញថា សាលាមុនៗ កាត់ក្តីនេះពុំត្រឹមត្រូវទេ ត្រូវជំនុំជំរះម្តងទៀត ។ ដូច្នេះ សាលាវិនិច្ឆ័យមានសុទ្ធតែចៅក្រមដែលមានវ័យចាស់ ប្រកបដោយការពិសោធន៍ច្រើន សំរាប់បញ្ជាក់រកយុត្តិធម៌ឲ្យគូក្តី ។

៦– តុលាការជាន់ខ្ពស់ .– ដើម្បីជំនុំជំរះក្តីនាទោសមន្ត្រីថ្នាក់ខ្ពស់បំផុត មានរដ្ឋមន្ត្រី, រដ្ឋលេខាធិការជាដើម រាជការបានបង្កើតអង្គការមួយទៀត ឲ្យមានសមត្ថភាពខ្ពស់ ហៅថា « តុលាការជាន់ខ្ពស់ » ។ តុលាការនេះ ជាអង្គការជ្រើសតាំងដែរ គឺផ្សំដោយសមាជិក ៥ រូប ជាចៅក្រមជាន់ខ្ពស់ពីររូប, សមាជិកក្រុមប្រឹក្សាព្រះរាជាណាចក្រ ពីររូប នឹងសមាជិករដ្ឋសភាមួយរូប ។

សំនួរ

សាលាឧក្រិដ្ឋមានសមត្ថភាពដូចម្ដេចខ្លះ ? សាលានេះមានប៉ុន្មាននៅប្រទេសកម្ពុជា ? សាលាវិនិច្ឆ័យមាននាទីដូចម្ដេច ? ហេតុម្ដេចបានជាគេរើសចៅក្រមចាស់ ៗ ឲ្យធ្វើការនៅសាលាវិនិច្ឆ័យ ? ហេតុអ្វីបានជាគេបង្កើតតុលាការជាន់ខ្ពស់ ? នរណាខ្លះជាសមាជិកតុលាការជាន់ខ្ពស់ ?

ព្រះមហាក្សត្រិយ៍

ព្រះមហាក្សត្រិយ៍ទ្រង់ជាអគ្គប្រមុខរដ្ឋ និង ជាទីគោរពសក្ការៈនៃខេមរជនទូទៅ នរណាមួយនឹងល្មើសលើព្រះអង្គពុំបានឡើយ ។ ទីតំណែងនៃព្រះអង្គ ត្រូវកំណត់តាំងពីព្រះជន្មាយុដប់ប្រាំបីវស្សាឡើងទៅ ។ ព្រះរាជាទ្រង់នូវព្រះរាជអំណាចចាត់តាំងព្រះរជ្ជទាយាទ ដើម្បីគ្រងរាជ្យជាដំណតពីព្រះអង្គ និង ព្រះរាជអំណាចដកហូតព្រះរជ្ជទាយាទពីដំណែងវិញបាន កាលណាព្រះអង្គទ្រង់ប្រជុំពិគ្រោះជាមួយក្រុមប្រឹក្សារាជសម្បត្តិរួចហើយ ។ ព្រះមហាក្សត្រិយ៍ទ្រង់មានព្រះរាជសិទ្ធិប្រស្រ័យជាមួយរដ្ឋសភា និង ក្រុមប្រឹក្សាព្រះរាជាណាចក្របានដោយព្រះរាជសាសន៍ ឬ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់បង្គាប់ឲ្យវរជនណាមួយចូលទៅកាន់មន្ទីរសភាទាំងនេះ ជាដំណាងព្រះអង្គបាន ដើម្បីថ្លែងយោបល់ ឬ ការសំខាន់ផ្សេង ៗ ។ ព្រះរាជាទ្រង់ជាអគ្គប្រមុខលើកងកម្លាំងទាំងឡាយ នៃព្រះរាជាណាចក្រ និង ទ្រង់នូវព្រះរាជសិទ្ធិបង្កើត ព្រមទាំងទ្រង់ព្រះរាជទាន

ហាននូវសក្តិខាងទាហាន និងស៊ីវិល ។ ក្រៅពីនេះព្រះអង្គទ្រង់នូវសិទ្ធិបន្ធូរទោស ឬលើកលែងទោសដល់មនុស្សជាប់ទោសដែលតុលាការសំរេចរួចហើយ ។

ក្នុងការជ្រើសតាំងគណៈរដ្ឋមន្ត្រី ព្រះរាជាទ្រង់នូវភារៈជាអ្នកជ្រើសតាំងវរជនមួយរូបឲ្យធ្វើជានាយករដ្ឋមន្ត្រី ព្រមទាំងរដ្ឋមន្ត្រីនានា ដែលនាយកនោះក្រាបបង្គំទូលសុំ ហើយព្រះអង្គទ្រង់នូវព្រះសិទ្ធិរំលាយរដ្ឋសភាបាន តាមសេចក្តីក្រាបបង្គំទូលស្នើនៃគណៈរដ្ឋមន្ត្រី ។

ចំពោះការតែងតាំង មន្ត្រីទូតឲ្យទាក់ទងទៅមកជាមួយបរទេសជាមិត្ត ក៏ជាភារៈរបស់ព្រះរាជាដែរ ។

កាលណាអង្គព្រះមហាក្សត្រស្តេចពុំគង់នៅក្នុងប្រទេស ឬពុំអាចទ្រង់ទទួលព្រះរាជភារៈបាន ព្រះអង្គទ្រង់ប្រគល់ព្រះភារៈទៅក្រុមប្រឹក្សាមួយសំរេចការជំនួសព្រះអង្គ ដោយតាំងឲ្យមានអធិបតី និង សមាជិក ក្នុងបណ្តាវរជនក្រៅពីសមាជិករដ្ឋាភិបាល ។

សំនួរ

និតិភាពនៃព្រះមហាក្សត្រិយ៍កំណត់ត្រឹមព្រះជន្មាយុប៉ុន្មាន ? ដើម្បីតាំងព្រះរជ្ជទាយាទ តើព្រះរាជាទ្រង់ធ្វើដូចម្ដេច ? ព្រះអង្គប្រស្រ័យជាមួយសភាទាំងពីរដោយវិធីណាខ្លះ ? នរណាជាអ្នកផ្ដើមឲ្យឋានន្តរសក្ដិដល់មន្ត្រីស៊ីវិល និងទាហាន ? ដើម្បីចាត់នាយករដ្ឋមន្ត្រី ព្រះរាជាទ្រង់មានភារៈដូចម្ដេចខ្លះ ? ព្រះរាជាទ្រង់រំលាយរដ្ឋសភាបានដោយវិធីណា ?

ក្រុមប្រឹក្សារាជសម្បត្តិ

រាជសម្បត្តិនៃប្រទេសកម្ពុជា ជាមរតករបស់ព្រះក្សត្រាទាំងឡាយ ដែលជាដំណពីព្រះបាទសម្តេចព្រះហរិរក្សរាមាធិបតីព្រះអង្គដួង ។ ដើម្បីថែរក្សារាជាធិបតេយ្យឲ្យបានល្អត្រឹមត្រូវ មានក្រុមប្រឹក្សាជាន់ខ្ពស់មួយសំរាប់ដោះស្រាយបញ្ហារាជបល្ល័ង្ក ហៅថាក្រុមប្រឹក្សារាជសម្បត្តិ ។ ឯការៈរបស់ក្រុមប្រឹក្សានេះមានដូចតទៅ ៖

កាលបើរាជសម្បត្តិទំនេរ ហើយប្រសិនជាព្រះរាជាអង្គមុនមិនបានតាំងរជ្ជទាយាទទេ នោះក្រុមប្រឹក្សារាជសម្បត្តិ ជាអ្នកតាំងព្រះរាជាអង្គថ្មី ដោយយកតាមភាគច្រើននៃទីប្រជុំ ។ បើមតិនេះមានភាគស្មើគ្នា ត្រូវសម្រេចយកតាមមតិប្រធាន ។ ការប្រជុំក្រុមប្រឹក្សាសំរាប់ករណីខាងលើនេះ ត្រូវធ្វើនៅក្នុងរវាងបីថ្ងៃក្រោយព្រឹត្តិការណ៍ដែលធ្វើឲ្យរាជសម្បត្តិទំនេរ ។ ប្រសិនបើព្រះរាជាអង្គថ្មី ទ្រង់នៅក្នុងអនីតិភាពនៅឡើយ ក្រុមប្រឹក្សារាជសម្បត្តិ ត្រូវតាំងព្រះរាជា-

នុសិទ្ធមួយអង្គក្នុងចំណោមព្រះរាជវង្សានុវង្ស ដើម្បីចាត់ការជំនួសព្រះរាជា ។

ក្រុមប្រឹក្សារាជសម្បត្តិជាអ្នកវិនិច្ឆ័យ ថាព្រះមហាក្សត្រក្នុងរាជសម្បត្តិមានសមត្ថភាពឬទេ បើព្រះមហាក្សត្រគ្មានសមត្ថភាពទេ ក្រុមប្រឹក្សានេះត្រូវចាត់តាំងព្រះរាជានុសិទ្ធមួយអង្គឡើង ។

ការប្រជុំនៃក្រុមប្រឹក្សានេះ ត្រូវធ្វើដោយប្រធានអញ្ជើញ ឬបើប្រធានមិនបានអញ្ជើញទេ ត្រូវប្រជុំនៅថ្ងៃទី ៣ នៃរយៈវេលាដែលមានព្រឹត្តិការណ៍នាំឲ្យរាជសម្បត្តិទំនេរ ។

ក្រុមប្រឹក្សារាជសម្បត្តិមានសមាជិកដូចតទៅ ៖

— អធិបតីនៃក្រុមសង្គហព្រះរាជវង្សានុវង្សជាប្រធាន,
— ប្រធានរដ្ឋសភា ជាសមាជិក
— ប្រធានក្រុមប្រឹក្សាព្រះរាជាណាចក្រ ,,
— នាយករដ្ឋមន្ត្រី ,,
— ព្រះសង្ឃនាយកទាំងពីរគណៈ ,,
— ចាងហ្វាងតុលាការជាន់ខ្ពស់ ,,

សំនួរ

រាជសម្បត្តិនៃប្រទេសកម្ពុជាមរតករបស់នរណា? ជាជំណរមកពីព្រះរាជាអង្គណា? បើរាជសម្បត្តិទំនេរ គេត្រូវធ្វើដូចម្តេច? ក្រុមប្រឹក្សារាជសម្បត្តិប្រជុំគ្នានៅពេលណា? បើវិនិច្ឆ័យទៅថាព្រះរាជានៅក្នុងអនីតិភាព តើក្រុមប្រឹក្សាត្រូវធ្វើដូចម្តេច? នរណាខ្លះជាសមាជិកក្រុមប្រឹក្សានេះ ?

អង្គការសហប្រជាជាតិ

អង្គការសហប្រជាជាតិ ជាអង្គការអន្តរជាតិដែលជាតិនានា បានរួបរួមកម្លាំងគ្នារៀបចំបង្កើតឡើង ដើម្បីប្រមូលនូវគំនិតគ្នា សំរាប់សំរេចគោលបំណងដូចមានពណ៌នាខាងក្រោម ៖

– ថែរក្សាខ្ជាប់ខ្ជួននូវសន្តិភាពពិភពលោក គឺការពារកុំឲ្យប្រទេសមួយរុករានក្នុងប្រទេសមួយ ។

– បង្កើតការទាក់ទងរវាងប្រទេសនិងប្រទេស ឲ្យកាន់តែបានជិតស្និទ្ធឡើង ។

– ប្រមូលផ្តុំកម្លាំងគ្នា ហើយធ្វើសហប្រតិបត្តិការរកសេចក្តីចំរើនឲ្យពិភពលោក ។

– បង្កើតមន្ទីរមួយ សំរាប់ប្រជុំអ្នកដំណាងនៃប្រទេសទាំងឡាយជាសមាជិក ដើម្បីពិភាក្សាដោះស្រាយនូវបញ្ហាស្មុគស្មាញទាំងឡាយដែលពិភពលោកជួបប្រទះ ។

អង្គការនេះ បានបង្កើតច្បាប់មួយហៅថា « ធម្មនុញ្ញសហប្រជាជាតិ » សំរាប់ជាលក្ខខ័ណ្ឌក្នុងការអនុវត្តន៍តាមគោលបំណងរបស់ខ្លួន ។ ច្បាប់នេះបានទទួលការយល់ព្រមពីប្រទេសនានាដែលជាសមាជិក គឺមានដំណាងជនជាតិទាំងនោះចុះហត្ថលេខាយល់ស្របផង ។

កាលណាមានប្រទេសណាមួយ ទាស់ទែងខ្វែងគំនិតនឹងប្រទេសណាមួយទៀត បណ្តាលឲ្យខូចសេចក្តីស្ងប់រៀបរយក្នុងពិភពលោកនោះ អង្គការនេះត្រូវរកមធ្យោបាយគ្រប់បែបយ៉ាង សំរុះសំរួលឲ្យទាល់តែបានស្ងប់ស្រួលទៅវិញ ។ បើប្រទេសណាមួយ ជាសមាជិកពុំទាន់មានវឌ្ឍនធម៌បរិបូណ៌ខាងផ្នែកសេដ្ឋកិច្ចក្តី, វប្បធម៌ក្តី ឬសង្គមកិច្ចក្តី អង្គការនេះត្រូវមានវិធានការជួយដល់ប្រទេសនោះ ឲ្យទាល់តែបានចំរើនឡើង ។ ហេតុនេះហើយ បានជាអង្គការសហប្រជាជាតិបំបែកជាអង្គការរងច្រើនផ្នែកទៀត ដូចជាអង្គការអប់រំសុខ-

ភាព, អង្គការអប់រំវិទ្យាសាស្ត្រ និងវប្បធម៌ និងអង្គការខាងចំណីអាហារជាដើម ។ មន្ទីរប្រជុំនៃអង្គការនេះ នៅក្រុងញូយ៉ក (សហរដ្ឋអាមេរិក) ។

ប្រទេសកម្ពុជាបានចូលជាសមាជិកនៃអង្គការសហប្រជាជាតិ ពីថ្ងៃទី ២០ ខែធ្នូ គ.ស ១៩៥៥ គឺដោយការដឹកនាំយ៉ាងប៉ិនប្រសប់នៃសម្តេចព្រះឧបយុវរាជ នរោត្តម-សីហនុ ជាអគ្គមគ្គុទ្ទេសក៍ដ៏ឆ្នើមនៃជនជាតិខ្មែរ ។

សំណួរ

ហេតុដូចម្តេចបានជាគេបង្កើតឲ្យមានអង្គការសហប្រជាជាតិ? អង្គការនេះមានបំណងដូចម្តេចខ្លះ ? អង្គការនេះមានអ្វីជាគោល ? គេមានបំបែកជាអង្គការ រងអ្វីខ្លះ ? មន្ទីរចាត់ការធំនៅឯណា ? កម្ពុជាបានចូលអង្គការនេះពីកាលណា ? ដោយសារនរណា ?

ចប់

ដំណឹងពិសេស

សូមជូនដំណឹងដល់អស់លោក-អ្នក នាង កញ្ញា ជាសិក្ខា-កាមកុលបុត្រទាំងឡាយ

សូមជ្រាប ៗ

បណ្ណាគារ សេង-ង៉ួន ហួត តាំងនៅគេហដ្ឋានលេខ ៦៧ វិថីព្រះបាទ ចន្ទុកជា ភ្នំពេញ មានលក់សៀវភៅសិក្សាសំរាប់អ្នកសិក្សាគ្រប់ប្រភេទ នឹង មានប្រដាប់សំរាប់គ្រូ, សំរាប់សិស្សប្រដាប់ការិយាល័យគ្រប់យ៉ាង សូមអញ្ជើញចូលទាក់ទង !

ចំពោះអស់លោក ដែលត្រូវការយកទៅលក់ឯបណ្ណារនានា ដូចជានៅទីក្រុង នឹង ខេត្តក្រៅជាដើម សូមអញ្ជើញដោយមេត្រី នឹងមានលក់ដុំ នឹង លក់រាយជូន ដោយរីករាយ ៗ

សៀវភៅដែលបានផ្សាយចេញពី

បណ្ណាគារ សេង-ងួន-ហ៊ួត

១- សរសេរតាមសូត្រពន្យល់ និពន្ធដោយ លី-ធាមតេង

២- អក្សរសាស្ត្រខ្មែរ -ដ-

៣- សារលិខិត -ដ-

៤- ប្រជុំអត្ថបទអក្សរសាស្ត្រ -ដ-

៥- ៣៥០ បំណោទ -ដ-

៦- តែងសេចក្ដីសម្រាប់ថ្នាក់ទី ៣ - ៤ ទំនើប -ដ-

៧- លោកនីតិ ដោយ គ្រូមួយក្រុម

៨- វេខាគណិតសាស្ត្រ ដោយ យូ-អ៊ាន

៩- វេយ្យាករណ៍ សម្រាប់ថ្នាក់ឧត្តមដ្ឋាន ឌុ. គាម

១០- សម្ពន្ធខ្មែរ ឌុ. គាម

១១- នវវេយ្យាករណ៍សម្រាប់ថ្នាក់ទី ៣ ទំនើប ព្រហ្មវិរៈ

១២- សិក្សាអត្ថបទ -ដ-

១៣- សម្ពន្ធវេយ្យាករណ៍ និង សម្ពន្ធមាលា -ដ-

១៤– អនុពាក្យទំនើប	ជា - ចន់
១៥– បឋមសិក្សាអង់គ្លេស–ខ្មែរ	កែន - ដួង
១៦– សន្ទនាអង់គ្លេស–ខ្មែរ	ប៉ាន់ - ឌិត
១៧– សន្ទនាខ្មែរ–រុស្ស៊ី	គ.អ. ប័ន្ធរិទ្ធ
១៨– ច្បាប់ប្រុស	ច្បាប់បុរាណ
១៩– ច្បាប់ស្រី	–ដ–
២០– ច្បាប់បណ្តាំឪពុក	–ដ–
២១– ច្បាប់ហៃមហាជន	–ដ–
២២– ច្បាប់កូនចៅលៀក	–ដ–
២៣– ច្បាប់ត្រីនេតិ	–ដ–
២៤– ច្បាប់ពាក្យចាស់	–ដ–
២៥– ច្បាប់កេរ្តិ៍កាល	–ដ–
២៦– រឿងហង្សយន្ត	សាស្ត្រាបុរាណ
២៧– រឿងស័ង្ខសិល្បជ័យ ភាគ ១–២	–ដ–
២៨– រឿងក្រុងសុភមិត្ត	–ដ–

២៩– រឿងនាងកង្រី សាស្ត្រាបុរាណ

៣០– រឿងចៅស្រទបចេក ភាគ ១-២ –ដ–

៣១– រឿងសព្វសិទ្ធិ –ដ–

៣២– រឿងទុំទាវ –ដ–

៣៣– រឿងគាគី –ដ–

៣៤– រឿងធនញ្ជ័យ –ដ–

៣៥– រឿងពស់កេងកង –ដ–

៣៦– រឿងមាយាស្រី –ដ–

សួស្តី !

អស់លោក-អ្នក នាងកញ្ញា ដែលត្រូវការសៀវភៅច្បាប់សិក្សា ខ្មែរ, បារាំង, អង់គ្លេស ឬសៀវភៅរឿងព្រេងបុរាណ, រឿងប្រលោមលោក សម្រាប់ទស្សនាកំសាន្ត, ដែលជាស្នាដៃនៃអ្នកនិពន្ធដ៏មានឈ្មោះល្បីក្នុងប្រទេស សូមអញ្ជើញៗ ! បណ្ណាគារសេង-ង៉ួន ហ៊ួត នឹងរង់ចាំទទួលលោក-អ្នក នាងកញ្ញា ដោយរីករាយ !!

សួស្ដី ! ដំណឹងចុងក្រោយបំផុត ! រោងពុម្ព ៗ

អស់លោក-អ្នក ដែលត្រូវការបោះពុម្ពសៀវភៅ នឹង សំបុត្រអាពាហ៍ពិពាហ៍ ឬលិខិតផ្សេងៗសូមអញ្ជើញចូលទាក់ទងដោយមេត្រីភាព   រោងពុម្ព សេង-ងួន ហ៊ួត   តាំងនៅគេហដ្ឋានលេខ ៦៧ វិថីព្រះបាទចន្ទរាជា ភ្នំពេញ នឹងមានអ្នកជំនាញការ រង់ចាំទទួលលោក-អ្នករាល់ពេល សូមអញ្ជើញៗ ធ្វើការស្អាត ហើយរួសរាន់ទាន់ចិត្តផង

សួស្ដី ! រោងពុម្ព បណ្ណាគារ !

រោងពុម្ព បណ្ណាគារ សេង-ងួន-ហួរ

លេខ ៦៧ វិថីព្រះបាទបទុមភក្ដា

ភ្នំពេញ

តម្លៃ ១៥រ០០